

Cesta dítěte

Vývojové etapy (od narození do 6 let)

hearLIFE

MaryKay Therres, M.S., CCC-SLP, LSLs Cert. AVT®
Ingrid Steyns, M.S., CCC-SLP, LSLs Cert. AVT®

Úvod

Cesta dítěte byla vytvořena jako nástroj pro odborníky, pomocí kterého mohou u dětí sledovat osvojování dovedností nezbytných pro poslech, mluvenou řeč a komunikaci, což následně usnadňuje proces učení. Nástroj může rovněž sloužit k poskytování informací o aktuální úrovni fungování a pokroku dítěte, k identifikaci problematických oblastí, k určení vhodných cílů pro další rozvoj a jako podpora při poradenské práci s rodinami. Zahrnuje osm vývojových oblastí, včetně:

Sluchové vnímání	Sluchové vnímání se vztahuje ke schopnosti vnímat zvuk prostřednictvím sluchového smyslu a k rozvoji sluchových dovedností.
Porozumění řeči	Porozumění řeči se vztahuje ke schopnosti porozumět informacím, které jsou sdělovány ostatními prostřednictvím slov, vět a jejich významu.
Aktivní řeč	Aktivní řeč označuje schopnost vyjadřovat myšlenky, přání a potřeby pomocí slov a vět, které jsou syntakticky a gramaticky správné.
Artikulace	Artikulace se vztahuje ke schopnosti vytvářet hlasové projevy a zvuky řeči.
Hra	Hrou označujeme zábavnou činnost, kterou děti využívají k učení a poznávání světa.
Porozumění	Porozumění se vztahuje k procesu rozvíjení znalostí skrze zkušenosti, smysly a myšlení.
PRAGMATICKÁ STRÁNKA VÝVOJE	PRAGMATICKÁ STRÁNKA VÝVOJE označuje sociální užití jazyka k vyjádření nebo porozumění významu během interakcí s ostatními.
GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI	GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI se vztahují ke schopnosti pracovat s psanými texty, včetně schopnosti číst a psát.

Konkrétní dovednosti vycházejí z vývojových etap běžně slyšících a typicky se vyvíjejících dětí od narození do 6 let (72 měsíců). Obsah této příručky vychází z vývoje dítěte v českém jazyce. U dětí, které přicházejí do styku s jinými jazyky než s češtinou, je při sledování rozvoje a pokroku komunikačních dovedností třeba brát v úvahu vývojové etapy v jazyce, který se dítě učí.

U dětí se sluchovou vadou, které mají optimální přístup ke zvukům řeči se očekává, že rozvoj dovedností bude probíhat ve stejné vývojové posloupnosti jako u dětí slyšících, to znamená, že jedna dovednost vytvoří základ pro další, která bude následovat. Cesta dítěte nabízí přehled obvyklé vývojové hierarchie v uvedených dovednostních oblastech.

Jednotlivé oblasti vývoje v rámci komunikace jsou vzájemně propojené. Při běžném vývoji se předpokládá, že se dovednosti z různých oblastí rozvíjejí souběžně a že mezi těmito dovednostmi může být značná podobnost nebo že se tyto dovednosti mohou překrývat. Pokud k tomu dojde, nejvýraznější znak dovednosti určuje, do které oblasti je v rámci tohoto nástroje zařazena. U některých dovedností je jejich název (identifikátor) označen velkými písmeny (např. TEORIE MYSLI). To definuje podmnožinu běžných dovedností v dané oblasti.

Cesta dítěte není standardizovaným nástrojem pro hodnocení a neměla by být používána k diagnostice poruch nebo opoždění vývoje. Pokud jsou zjištěny oblasti vyžadující pozornost, jako nezbytné se jeví doporučení k odborníkům na standardizované posouzení.

Obecné pokyny

Cesta dítěte poskytuje přehled typického vývoje dětí od narození do 6 let (72 měsíců) v oblastech sluchového vnímání, porozumění řeči, aktivní řeči, artikulace, hry, porozumění, pragmatické stránky vývoje a gramotnostních dovedností.

V prvních 24 měsících jsou vývojové dovednosti specifikovány v tříměsíčních věkových intervalech (např. 0–3 měsíce, 3–6 měsíců). Dovednosti, které se obvykle objevují v rámci šestiměsíčního období, jsou specifikovány v šestiměsíčních věkových intervalech (např. 0–6 měsíců). Po prvních 24 měsících jsou vývojové dovednosti specifikovány v šestiměsíčních věkových intervalech (např. 24–30 měsíců). Dovednosti, které se obvykle objevují v rámci dvanáctiměsíčního období, jsou specifikovány ve dvanáctiměsíčních věkových intervalech (např. 24–36 měsíců).

Dovednosti uvedené v jednotlivých věkových intervalech naznačují, že se objevují v tomto období při typickém vývoji. Například dovednosti uvedené ve věkovém intervalu 24–30 měsíců znamenají, že se očekává jejich rozvoj u dítěte v chronologickém věku 24–30 měsíců. Pokud v oblastech není uveden žádný věkový interval, znamená to, že pro dané časové období nebyly identifikovány žádné specifické dovednosti.

Použití uvozovek „ „ kolem slova nebo fráze označuje v této publikaci výrok, který může být dítětem řečen nebo konkrétní příklad výroku, který se od dítěte očekává. Jednoduché uvozovky ' ' označují, že se v rámci dovednosti jedná o cílové slovo nebo frázi. Uvozovky se nejčastěji vyskytují v oblasti Aktivní řeči.

Pro sledování osvojování dovedností a stanovení cílů jsou použity indikátory Cíl (C), Rozvíjející (R), Osvojená (O).

C = CÍL: Tento indikátor se uvádí v případě, že je dovednost očekávaná vzhledem k věku dítěte nebo stupni jeho vývoje, ale dítě ji dosud neprokázalo. Je důležité zapsat datum, kdy byla pro dítě daná dovednost stanovena jako cíl. Pro toto datum je určen sloupec. Všechny dovednosti uvedené v této příručce by měly být sledovány, nicméně ne na všechny dovednosti je vhodné se aktivně zaměřit jako na cíl intervence. Při výběru vhodných cílů bude určující odborný úsudek terapeutů.

R = ROZVÍJEJÍCÍ SE DOVEDNOST: Tento indikátor se uvádí v případě, že je dovednost očekávaná vzhledem k věku dítěte nebo stupni jeho vývoje a dítě ji předvedlo nepravidelně při několika různých příležitostech (např. přibližně 50 % úspěšného provedení) nebo ji zvládne provést s dopomocí. Je důležité zapsat datum, kdy byla dovednost zaznamenána jako rozvíjející. Pro toto datum je určen sloupec.

O = OSVOJENÁ: Tento indikátor se uvádí v případě, že je dovednost očekávaná vzhledem k věku dítěte nebo stupni jeho vývoje a dítě ji samostatně a pravidelně předvádí v různých situacích (např. sledováno osvojení přibližně 90 %). Je důležité zapsat datum, kdy dítě dovednost úspěšně zvládlo. Pro toto datum je určen sloupec.

Většina dovedností bude mít označení C, R, O. Nicméně, některé dovednosti jsou spíše ukazatelem typického vývoje než konkrétním milníkem. U těchto dovedností lze uvést pouze označení O (Osvojená).

Při stanovování vhodných cílů je klíčové znát aktuální úroveň vývoje dítěte; tedy, jaké dovednosti již dítě zvládlo. Jakmile jsou určeny dovednosti, které dítě ovládá, měly by být stanoveny cíle mezi dovednostmi, kterou dítě již zvládlo, a další dovednostmi, kterou je možné v daném vývojovém stádiu dosáhnout.

Pokud dítě v určité dovednosti nebo oblasti neprokazuje dostatečný pokrok, jedná se o oblast vyžadující pozornost nebo o varovný signál. V takových případech může rozvoj dané dovednosti či oblasti vyžadovat větší pozornost a větší zaměření.

Instrukce

- 1 Vyplňte formulář Základní informace o dítěti.
.....
- 2 Určete aktuální úroveň dovedností dítěte tím, že zaznamenáte známé nebo pozorované osvojené dovednosti. Zaškrtněte v dokumentu políčko Osvojená, kde je uvedena Osvojená dovednost, a запиšte datum, kdy byla každá jednotlivá dovednost zvládnuta (je-li známo).
.....
- 3 Identifikujte rozvíjející se dovednosti, které se u dítěte objevují. Zaškrtněte v dokumentu políčko Rozvíjející a запиšte si datum.
.....
- 4 Určete dovednosti, které by se měly u dítěte rozvíjet jako další. Zaškrtněte v dokumentu políčko Cíl u uvedených dovedností, které jsou cílem, na který je třeba se při intervenci zaměřit (je-li to vhodné), a запиšte datum, kdy byla dovednost stanovena jako cíl. Všechny dovednosti uvedené v tomto dokumentu by měly být sledovány, nicméně ne všechny jsou vhodné jako cíl, na který by se měla aktivně soustředit intervence. Pro určení vhodného cíle intervence bude rozhodující odborný úsudek terapeutů.
.....
- 5 Doporučuje se, aby se současně pracovalo na několika Cílech v rámci jednotlivých oblastí i napříč různými oblastmi.
.....
- 6 Jestliže dítě předvádí dovednost určenou za Cíl nepravidelně (např. v 50 % případů), označte ji jako Rozvíjející.
.....
- 7 Pokud dítě samostatně předvede dovednost označenou za Rozvíjející při různých příležitostech a v různých situacích (např. v 90 % případů), označte ji jako Osvojenou a запиšte datum.
.....
- 8 Pokračujte ve sledování dovedností, které jsou označeny jako Osvojené, aby bylo zajištěno, že zůstanou v repertoáru zvládnutých dovedností dítěte.
.....
- 9 Data lze označit jedním ze dvou způsobů. Místo zaškrtnutí políčka Cíl, Rozvíjející nebo Osvojená můžete do políčka uvést datum (viz příklad 1) nebo ve sloupci Datum můžete nechat místo pro tři data a zapsat je jako
C: datum (viz příklad 2).
R: datum
O: datum

Příklad 1

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ				Cíl	Rozvíjející	Osvojená	Datum
15-18 MĚSÍCŮ							
Najde známé předměty, o které je ústně požádán/a, a které nejsou v dohledu	3/02/18	6/05/18	8/07/18				

Příklad 2

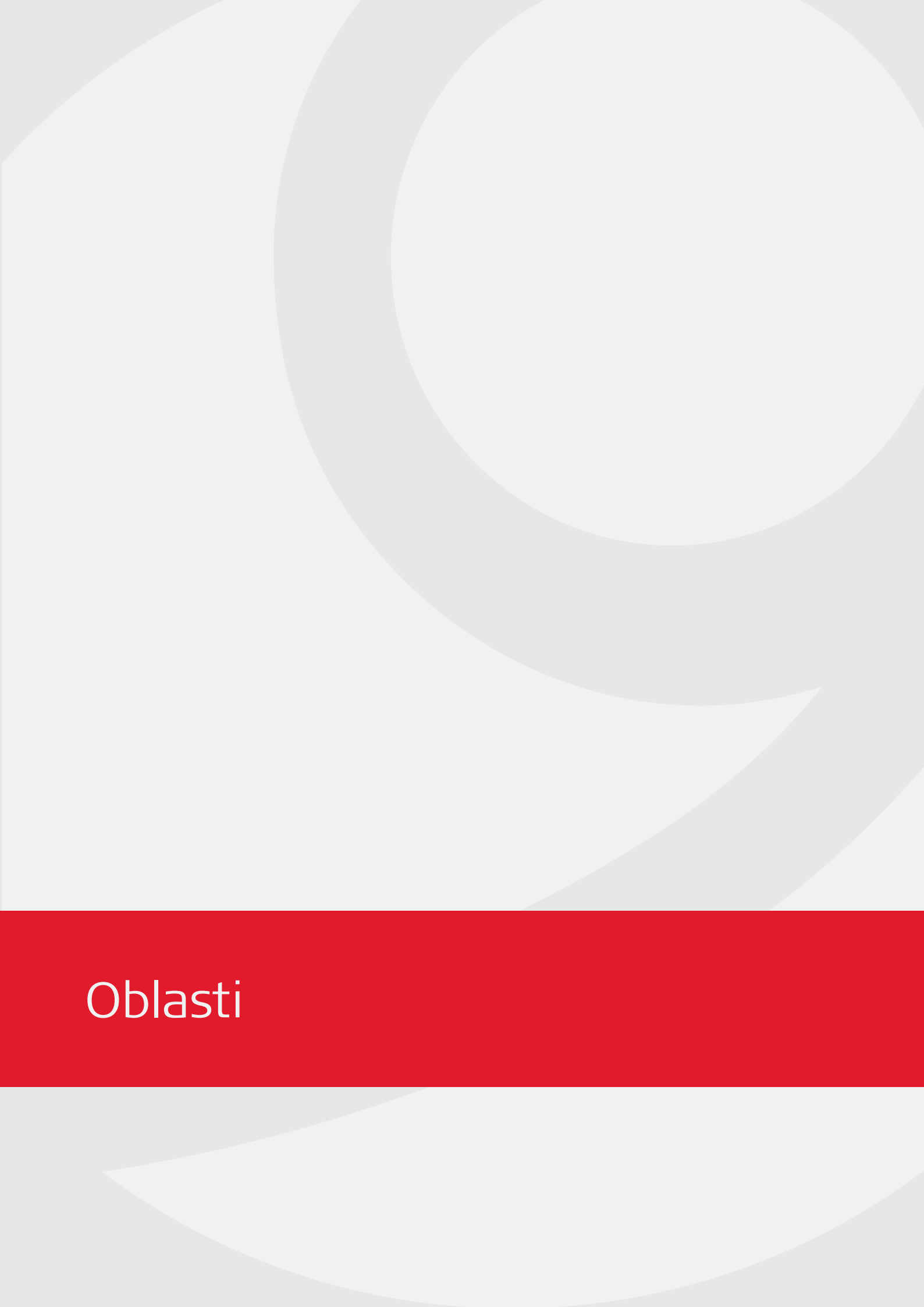
SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ				Cíl	Rozvíjející	Osvojená	Datum
15-18 MĚSÍCŮ							
Najde známé předměty, o které je ústně požádán/a, a které nejsou v dohledu	X	X	X	C: 3/02/18 R: 6/05/18 O: 8/07/18			

Základní informace o dítěti

Jméno:

Datum narození:	Muž ☐	Žena ☐
Diagnóza sluchové vady (levé ucho):	Diagnóza sluchové vady (pravé ucho):	
Věk, kdy byla diagnostikována sluchová vada (levé ucho):	Věk, kdy byla diagnostikována sluchová vada (pravé ucho):	
Datum nastavení sluchadla/kochleární implantace (vlevo):	Datum nastavení sluchadla/kochleární implantace (vpravo):	
Počet měsíců pravidelného používání sluchové pomůcky (levé ucho):	Počet měsíců pravidelného používání sluchové pomůcky (pravé ucho):	
Příčina sluchové vady:	Progresivní sluchová vada:	Ano ☐ Ne ☐
Zvolený způsob nebo metoda komunikace:	Jazyk, který je hodnocen na základě tohoto Nástroje:	
Jazyk(y), které se dítě učí:	Jazyk(y), se kterými dítě přichází do kontaktu:	

Další důležité informace (např. použití předchozích sluchových pomůcek, informace o vzdělávacím prostředí):

Oblasti

Oblasti

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem poslechu. Ten zahrnuje vnímání zvuku a řeči, přiřazování zvukových nebo řečových vzorců k významu a sluchovou paměť. Tyto dovednosti jsou osvojeny, pokud je dítě dokáže prokázat pouze na základě poslechu. Dovednosti související s porozuměním mluveného jazyka se nacházejí v oblasti Porozumění řeči.

- Byl označen identifikátor SLUCHOVÁ PAMĚŤ.
- SLUCHOVÁ PAMĚŤ je schopnost naslouchat ústně sdělovaným informacím, zpracovávat je, uchovávat a následně si je přesně vybavit.
- Šest Lingových zvuků (m, u, a, i, š, s): Schopnost vnímat zvuky napříč řečovým spektrem lze efektivně posoudit tak, že se zaznamenají sluchové reakce dítěte na těchto šest zvuků.

POROZUMĚNÍ ŘEČI

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem porozumění mluvené řeči. Tyto dovednosti zahrnují porozumění základní slovní zásobě, frázím, větám a příběhům odpovídajícím věku. Také zahrnují porozumění pokynům od jednokrokových až po vícekrokové, zvyšující se počet klíčových slov pochopených ve větě, odpovídání na otázky, porozumění gramatickým strukturám a slovní argumentaci.

- Byly označeny identifikátory NEVERBÁLNÍ a SLUCHOVÁ PAMĚŤ.
- NEVERBÁLNÍ porozumění řeči zahrnuje komunikaci prostřednictvím mimiky, gest, očního kontaktu a držení těla, která nevyužívá mluvené slovo.
- SLUCHOVÁ PAMĚŤ je schopnost naslouchat ústně sdělovaným informacím, zpracovávat je, uchovávat a následně si je vybavit.
- Schopnost rozumět mluvenému slovu je klíčová pro smysluplné verbální vyjadřování.
- Jestliže má dítě problémy s plněním pokynů, které zahrnují více klíčových slov nebo kroků, zjistěte, zda to souvisí s problémy se sluchovou pamětí, sluchovým porozuměním nebo obojím.
- Opakování daného řečového projevu není důkazem porozumění. Porozumění řeči je nutné potvrdit adekvátními reakcemi v různých případech a situacích.
- Receptivní slovní zásoba potřebuje cílenou výuku i spontánní učení, aby se rozvíjela jak kvantita (množství), tak kvalita (rozmanitost).
- Některé dovednosti vyžadují aktivní reakci, ale cílem je porozumění sdělení. Například, i když odpovídání na otázky vyžaduje slovní odpověď, receptivním cílem je správné pochopení otázky nebo obsahu.

AKTIVNÍ ŘEČ

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem verbálního vyjadřování. Tyto dovednosti zahrnují záměrnou vokalizaci, rozvoj slovní zásoby včetně slovních druhů, gramatické struktury, tvorby vět, vyprávění, konverzaci a průměrnou délku výpovědi.

- Byly označeny identifikátory NEVERBÁLNÍ, TEORIE MYSLI a HUMOR.
- NEVERBÁLNÍ aktivní řeč se vztahuje k pokusům o komunikaci prostřednictvím mimiky, gest, očního kontaktu a držení těla, která nevyužívá mluvené slovo.
- TEORIE MYSLI se týká porozumění vlastních emocí, myšlenek, přání a přesvědčení a uvědomění si, že ostatní lidé mají své vlastní emoce, myšlenky, přání a přesvědčení, které se mohou lišit od našich vlastních.

Oblasti

- HUMOR označuje emoční stav, kdy něco vyvolá smích nebo pobavení.
- Slovní zásoba se skládá spíše z různých slov než z opakovaného použití stejného slova.
- Počet slov se vztahuje ke spontánně iniciovaným slovům, pokud není uvedeno jinak (např. napodobování).
- V zahraničí se využívá pro posouzení úrovně jazykového vývoje u dětí batolecího a mladšího předškolního věku tzv. metoda MLU (mean length of utterance, R. Brown), kterou v českém jazyce známe jako Průměrná délka výpovědi. Ta hodnotí průměrný počet slov (v angličtině morfému) na jednu výpověď. V českém jazyce však není tato metoda standardizována. Pro posouzení vývoje dítěte v oblasti morfologicko-syntaktické jazykové roviny řeči lze využít Zkouška jazykového citu (podle Z. Žlaba).
- Fráze jako „na shledanou“, „posad se“ by měly být považovány za jednoslovné výroky, protože představují spíše jednu myšlenku než dvě samostatné části.
- Dovednosti vyžadují porozumění, ale cílem je slovní vyjádření. Například odpovídání na otázky vyžaduje porozumění otázce nebo jejímu obsahu, ale cílem vyjadřování je správná formulace otázky.
- Vývoj gramatických struktur vychází z gramatického vývoje češtiny.

Oblasti

ARTIKULACE

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem artikulace v českém jazyce. Mezi tyto dovednosti patří tvorba hlasu, vývoj fonémů, struktura hláskových sekvencí a srozumitelnost.

Pro zápis hlásek byla použita Fonetická transkripce českého jazyka.

- Tvary slabik a slov byly popsány ve zkrácené podobě, kde C označuje souhlásku a V označuje samohlásku. Pořadí těchto zkratk určuje pořadí, v jakém se očekává tvorba fonémů (např. VCV odpovídá samohláska-souhláska-samohláska).
- Osvojování artikulace řeči lze rozdělit podle věku dítěte. Pro jazyky jiné než český jazyk bude určování tohoto vývoje užitečné pro sledování a stanovení cílů. V českém jazyce můžeme vývoj hlásek dělit podle věku dítěte, kdy se daná hláska u dítěte vyvíjí.
 - do 18 měsíců se u dítěte objevují převážně samohlásky a hlásky P, B, M
 - 18-24 měsíců: Tvoří souhlásky P, B, M, T, D, N, J
 - 24-36 měsíců: konzistentně vyslovuje souhlásky P, B, M, T, D, N, J, které se rozvíjejí v raném věku a tvoří další hlásky V, F, K, G, L (správná výslovnost hlásky L se upevňuje po 3. roce)
 - 36-48 měsíců: vytváří další souhlásky H, CH, K, S, Š, C, Č, Z, Ž (správná výslovnost sykavek se upevňuje kolem 5. a 6. roku)
 - 48-60 měsíců: vytváří později se utvářející souhlásky Ť, Ď, Ň
 - 60-72 měsíců: Vytváří již všechny souhlásky včetně R, Ř; diferencuje sykavky (S, C, Z; Š, Č, Ž)
- Vývoj hlásek postupuje od vokální produkce přes hlásky produkované v jednoduchých sekvencích ke složitějším sekvencím ve žvatlání a žargonu, než se přejde k produkci na úrovni slov.
- V typickém vývoji se u dětí vyskytují artikulační chyby nebo chyby ve výslovnosti předtím, než se rozvine správná artikulace řeči. Přesnou produkci hlásek bychom měli očekávat až ve věku, kdy k ní typicky dochází (jak je uvedeno ve vývojových stupnicích).
- Jak se děti učí systematicky spojoval hlásky do slov a frází, lze v jejich projevech zaznamenat určité vzorce chyb. Předvídatelné vzorce chyb se označují jako fonologické procesy. Ty by měly časem vymizet.
- Testování stimulability hodnotí, zda je dítě schopné napodobit izolovanou hlásku. Pokud je dítě schopné hlásku zopakovat a artikulovat, pak je hláska stimulovatelná a nejedná se o poruchu artikulace. Pokud dítě není schopno napodobit hlásku, která byla vyslovena izolovaně, může se jednat o obtíže s artikulací nebo o poruchu artikulace u dané hlásky, pokud je to již za hranicí věku, kdy by mělo být schopno tuto hlásku produkovat.
- Srozumitelnost se vztahuje k tomu, jak je řeč zřetelná neboli jak snadno je řeč dítěte srozumitelná pro ostatní. S vývojem dítěte se zvyšuje míra srozumitelnosti pro ostatní, protože se zlepšuje schopnost tvořit hlásky a používat je v různých slovech.
- Srozumitelnost řeči lze sledovat na úrovni jednotlivých slov nebo na úrovni konverzace.
- V této příručce se označení srozumitelnosti vztahuje k tomu, jak srozumitelná je řeč dítěte pro neznámého posluchače.

Oblasti

FONETICKÁ TRANSKRIPCE ČESKÉHO JAZYKA: SAMOHLÁSKY

Symbol	Příklad slova pro výslovnost v češtině	
[ɪ]	lis	[ɪ:] míč
[e]	les	[e:] fén
[a]	lama	[a:] zámek
[o]	kolo	[o:] kód
[u]	zub	[u:] růže
[ou]	bouda	[au] auto
[eu]	euro	

FONETICKÁ TRANSKRIPCE ČESKÉHO JAZYKA: SOUHLÁSKY

Symbol	Příklad slova pro výslovnost v češtině	
[p]	pes	[ž] žirafa
[ɲ]	blanka	
[b]	buben	[x] chata
[l]	les	
[t]	tuk	[h] holub
[j]	jahoda	
[d]	den	[c] cibule
[tʃ]	kotě	[č] čelo
[dʃ]	dítě	[dž] džbán
[k]	kost	[r] ryba
[g]	tygr	[ř] řeka
[f]	fén	[ř] křída
[v]	voda	[m] med
[s]	slunce	[ɲ] symfonie
[z]	zeď	[n] nota
[š]	šála	[ň] laň

HRA

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem hry. Ten představuje různé fáze hry. Konkrétní dovednosti zahrnují zkoumání, manipulaci, funkční používání předmětů, symbolické používání předmětů, tvořivost, představivost a hru s ostatními.

Byly označeny identifikátory různých fází sociální účasti ve hře: SAMOSTATNÁ HRA, POZOROVACÍ HRA, PARALELNÍ HRA, ASOCIAČNÍ HRA a KOOPERATIVNÍ HRA.

- SAMOSTATNÁ HRA je, když si dítě hraje samo a zaměřuje se na svou vlastní činnost.
- POZOROVACÍ HRA je, když dítě pozoruje ostatní, jak si hrají, ale nezapojuje se do herní činnosti.
- PARALELNÍ HRA je, když si dítě hraje odděleně od ostatních, ale ostatní pozoruje a může napodobovat jejich hru.
- ASOCIAČNÍ HRA je, když má dítě zájem hrát si s ostatními, ale činnost, kterou vykonávají není koordinovaná a nemusí mít žádnou jasnou strukturu.
- KOOPERATIVNÍ HRA je typ hry, kdy dítě projevuje zájem o herní činnost i o ostatní účastníky, kteří se na ní podílejí. Hra je organizovaná a účastníci mají rozdělené a dohodnuté role.
- Hra bývá označována jako „práce dětí“, protože právě hrou se děti učí interakci ve svém prostředí, objevují své zájmy a rozvíjejí kognitivní, motorické, řečové, jazykové a sociálně-emocionální dovednosti.

Oblasti

POROZUMĚNÍ

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které se vztahují k procesu získávání znalostí prostřednictvím zkušeností a myšlení. Dovednosti zahrnují pozorování a interakci se světem kolem dítěte, pochopení trvalé existence objektů (trvalost objektu), experimentování, napodobování, přiřazování, třídění, interpretaci a rozvoj paměti.

- Byl označen identifikátor TRVALOST OBJEKTU.
- TRVALOST OBJEKTU je pochopení toho, že předměty nadále existují, i když je nelze vidět.

PRAGMATICKÁ STRÁNKA VÝVOJE

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem pragmatického jazyka. Mezi tyto dovednosti patří emoční stavy, sdílená pozornost, interakce s ostatními, sociální chování, humor a Teorie mysli. Pragmatika je sociální používání jazyka a je úzce propojena s komunikační interakcí. Zahrnuje obsah sdělení, způsob jeho předávání (včetně řeči těla), záměr sdělení a kontext, ve kterém je sdělení předáváno.

- Byly označeny identifikátory SDÍLENÁ POZORNOST, HUMOR a TEORIE MYSLI.
- SDÍLENÁ POZORNOST označuje společné zaměření dvou jedinců na jeden společný objekt nebo událost, přičemž jeden z nich upozorňuje druhého, aby věnoval pozornost určitému objektu. K tomu může dojít prostřednictvím očního kontaktu, ukazováním, jinými neverbálními projevy nebo slovním pokynem.
- HUMOR označuje emoční stav, kdy něco vyvolá smích nebo pobavení.
- TEORIE MYSLI se týká porozumění vlastních emocí, myšlenek, přání a přesvědčení a uvědomění si, že ostatní lidé mají své vlastní emoce, myšlenky, přání a přesvědčení, které se mohou lišit od našich vlastních.
- Opožděný nebo netypický vývoj pragmatických dovedností zaznamenaných v tomto nástroji nelze použít jako diagnostiku jiných obtíží.

GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI

Tato oblast obsahuje seznam dovedností, které souvisejí s rozvojem čtení a psaní. Mezi tyto dovednosti patří pozornost věnovaná knihám, poslech příběhů a fonologické povědomí.

- Byly označeny identifikátory FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ a PSANÍ.
- FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ je schopnost rozpoznat, že slova se skládají z různých zvukových jednotek. Fonologické povědomí je klíčové pro osvojení čtení. Tento pojem zahrnuje řadu zvukových dovedností potřebných pro čtení.
- Děti by měly být seznamovány s knihami a mělo by se jim od útlého věku číst, aby se podpořily a rozvinuly jazykové a čtenářské dovednosti.

Sluchové vnímání

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

0-3 MĚSÍCE

Reflexivně reaguje na zvuk nebo hlas (např. mrkání, pohyb rukou, zvýšení nebo snížení sání)

Reaguje na jiné zvuky než hlasy v okolí

Preferuje hlas matky

Při oslovení se ztiší nebo se usměje

Pohybuje očima nebo otáčí hlavu směrem ke zdroji zvuku

Chvíli si prohlíží tvář mluvčího

3-6 MĚSÍCŮ

Reaguje na oslovení změnou mimiky nebo pohybem

Rozpoznává známé zvuky a reaguje na ně (např. projevuje nadšení)

Reaguje na hudbu zklidněním nebo hlasovým projevem

Reaguje na zvukové hračky

Reaguje na změny v intonaci hlasu (např. přátelský vs. rozzlobený tón)

Přestane plakat, když na něj někdo promluví

Utiší se, když se ozve zvuk

Vnímá vzdálené zvuky

Vokalizuje v reakci na řeč

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Cíl

Rozvíjející

Osvobozená

Datum

3-6 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Začíná projevovat větší zájem o jedince, který s ním/ní komunikuje, pokud je použita řeč přizpůsobená dítěti namísto běžné konverzační řeči

Začíná reagovat na své jméno

Začíná reagovat na ,ne' řečené důraznějším tónem

Obvykle vyhledává zdroj zvuku nebo hlasu natočením hlavy do strany

0-6 MĚSÍCŮ

Dává najevo, že vnímá začátek a konec hlasu (např. přestane se vrtět, když se na něj mluví, a pokračuje ve vrtění, když se mluvit přestane)

Soustředí se na osobu, která mluví, a udržuje oční kontakt, zatímco hlas trvá

Upřednostňuje známé hlasy před méně známými

6-9 MĚSÍCŮ

Zdá se, že poslouchá rozhovory ostatních

Vnímá slabé zvuky (např. šepot, tiché mňoukání kočky, tikot hodin)

Reaguje na zvuk a hledá ho, když zdroj zvuku není vidět

Přeruší činnost, když je osloven/a jménem

Obvykle reaguje na ,ne', když je vysloveno důrazně

Lokalizuje zvuk ze strany na stranu a nepřímě pod

Začíná napodobovat vybrané slyšené zvuky, včetně výšky, trvání a intenzity

Projevuje větší zájem o jedince, který s ním/ní komunikuje, pokud je použita řeč přizpůsobená dítěti namísto běžné konverzační řeči

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

9-12 MĚSÍCŮ

Reaguje na hudbu rytmickým pohybem (např. pohupováním, poskakováním)

Chápe některé běžně používané výrazy, které využívají hlas s přidanou zvukovou informací (např. „Nahoru, nahoru, nahoru“ vyslovené se stoupající výškou tónu, „Halóóó“ vyslovené se stoupající nebo klesající výškou tónu a prodlouženým trváním)

Rozpozná a vhodně reaguje na známé zvuky (např. zazvoní zvonek a dítě jde ke dveřím)

Poznává hlasy známých dospělých a dětí v jeho/jejím životě

Důsledně reaguje na pokyny vyslovené hlasitě (např. „Nedotýkej se“)

Přiradí zvuk zvířete nebo předmětu k odpovídajícímu vzoru (např. „mňau“ pro kočku, „š, š, š“ pro vlak)

Podívá se na osobu, která říká jméno dítěte

Podívá se na předměty zmíněné během rozhovoru

Lokalizuje zvuk ze strany na stranu a přímo pod

Napodobování odpovídá slyšeným zvukům nebo se jim přibližuje (např. „U-u“ místo „O-ou“)

6-12 MĚSÍCŮ

Na zavolání se otočí na své jméno

12-15 MĚSÍCŮ

Projevuje zájem o zvuky z okolního prostředí (např. štěkot psa venku, hřmění)

Lokalizuje zvuk ze strany na stranu, pod a nepřímě nad

15-18 MĚSÍCŮ

Dvě až tři minuty poslouchá říkanky a písničky

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

Cíl	Rozvíjející	Osvobozená	Datum
-----	-------------	------------	-------

15-18 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Najde známé předměty, o které je slovně požádán/a, a které nejsou v dohledu

Lokalizuje zvuk přímo do stran, pod a nad

Opakuje zdůrazněné nebo poslední slovo, které mu/jí bylo řečeno

12-18 MĚSÍCŮ

Spojuje gesta související se známou písní (např. krouží rukama, když uslyší známou píseň jako „Kočka leze dírou“)

18-24 MĚSÍCŮ

Reaguje na zavolání z jiné místnosti

24-30 MĚSÍCŮ

Rozpozná sérii dvou slov (např. „Dej mi míč a auto.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Opakuje sérii dvou čísel, písmen nebo slov – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

24-36 MĚSÍCŮ

Ukáže, když uslyší zajímavý zvuk (např. běží se podívat na hasičské auto, které jede, a když uslyší sirénu)

36-48 MĚSÍCŮ

Identifikuje sérii tří slov (např.: „Dej mi banán, jablko a pomeranč.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Pamatuje si a vybaví si tři slova krátkého jednoduchého příběhu (např. „dívka, drak, pláž“ poté, co slyší příběh o dívce pouštějící draka na pláži) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Zopakuje tři čísla, písmena nebo slova – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Zopakuje větu o pěti až sedmi slovech se správnou gramatikou – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

48-60 MĚSÍCŮ

Určí sérii čtyř slov (např. „Dej do skládačky tygra, slona, žirafu a opici.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Zopakuje až dvanáctislabičnou devítislovnou větu, která obsahuje známou gramatiku a slovní zásobu – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Opakuje slyšené vzory čtyř čísel, písmen nebo slov – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

60-72 MĚSÍCŮ

Pamatuje si a vybaví si pět položek krátkého jednoduchého příběhu (např. „štěně, květiny, ztracený, strom, kočka“ poté, co slyší příběh o ztraceném štěněti, které vykopává květiny a honí kočku na strom) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Opakuje větu se slovy, která mají dohromady až čtrnáct slabik se správnou gramatikou a známou slovní zásobou – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Opakuje slyšené vzory pěti čísel, písmen nebo slov – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Porozumění řeči

0-3 MĚSÍCE

Očekává rutinní činnosti, když vidí známé předměty (např. vidí láhev a projeví nadšení) – NEVERBÁLNÍ

6-9 MĚSÍCŮ

Reaguje na jednoduchou gestikulaci (např. „Pojď sem“ ve spojení s odpovídajícím gestem) – NEVERBÁLNÍ

Většinou reaguje na gesto ‚ne‘ – NEVERBÁLNÍ

Podívá se na některé běžné předměty, když jsou pojmenovány

Rozumí některým často slyšeným slovům (např. „Ahoj“, „Máma“)

Rozumí jménům členů rodiny (např. podívá se na člena rodiny, když je jmenován)

9-12 MĚSÍCŮ

Rozumí některým konkrétním slovům nebo slovním spojením (např. názvům běžných předmětů)

Začíná provádět jednoduché úkony na běžná, známá slova nebo fráze (např. zamává na „Sbohem“, provede úkon na frázi „Zatleskej“)

Podá předmět na základě nějakého gesta – NEVERBÁLNÍ

Občas se řídí jednoduchými slovními pokyny (např. „Dej to dovnitř“, „Sedni si“)

Chápe, co znamená ‚ne‘

Prohlíží si s dospělým pojmenovávané obrázky

Určí na sobě dvě části těla

Na jednoduché otázky reaguje pátracími pohyby

POROZUMĚNÍ ŘEČI

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

12-15 MĚSÍCŮ

Při hře se řídí pokyny v jednom kroku (např. „Dej to mamince.“)

Rozumí názvům alespoň tří potravin

Rozumí názvům alespoň tří kusů oblečení

Podá předmět na slovní pokyn (např. „Dej mi to.“)

Uřídí alespoň tři části těla

Každý druhý den se naučí přibližně jedno nové slovo

15-18 MĚSÍCŮ

Rozumí 30 až 50 slovům (především názvy běžných předmětů a činností)

Splní dvě žádosti pomocí jednoho předmětu (např. „Vezmi si knížku a dej ji tatínkovi.“)

Řídí se pokynem, který obsahuje dvě klíčová slova (např. „Dej míč pejskovi.“) –
SLUCHOVÁ PAMĚŤ

12-18 MĚSÍCŮ

Rozumí často používaným běžným frázím (např. „Chceš ještě?“, „Dej mi pusu.“, „Dávej pozor.“)

Ukazuje na známé předměty, když je pojmenujeme

Odpovídá přiměřeně na otázky typu „Co je to?“

18-21 MĚSÍCŮ

Následuje sérii maximálně dvou jednoduchých gestikulovaných pokynů (např. gesta pro „Zvedni to“, „Pojď sem“) – NEVERBÁLNÍ

Rozumí významu některých základních sloves (např. jíst, spát)

POROZUMĚNÍ ŘEČI

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

18-21 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Určí na sobě čtyři části těla a části oblečení

21-24 MĚSÍCŮ

Porozumí přibližně deseti novým slovům týdně

Rozumí gramatické struktuře množného čísla (např. pes – psi)

Chápe vlastnictví (např. „Mámina taška“)

Určí jeden předmět ze skupiny pěti předmětů, když je pojmenován

Řídí se novými, jednoduchými pokyny (např. „Jdi do pokojíčku a vezmi si pastelky.“)

Plní dvoukrokové související pokyny (např. „Vezmi si svého medvídku a jdi do postele.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

18-24 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 100 až 300 slovům (např. jídlo, oblečení, hračky, zvířata, lidé, části těla, předměty v domácnosti, venkovní předměty, místa, slova dějová, popisná, slova o místě)

Rozumí zhruba jednomu až dvěma novým slovům denně

Ukáže na obrázky v knize, když jsou pojmenovány

Ukáže na pět pojmenovaných částí těla

Rozumí jednoduchým předločkám (např. v, na)

Rozumí jednoduchým zájmenům (např. ty, já, můj)

Rozumí alespoň dvěma popisným slovům (např. špinavý, malý)

18-24 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Odpovídá přiměřeně na jednoduché otázky typu ano/ne (např. „Chceš džus?“)

Chápe základní vztahy mezi slovy, jako podstatné jméno-sloveso, sloveso-podstatné jméno, sloveso-místo, místo-podstatné jméno, popis-podstatné jméno (např. „Tatínek jí.“, „Hod' míč.“, „Dej ho dovnitř.“, „Pes je na židli.“, „Červený míč“)

24-30 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 300 až 500 slovům

Určí šest různých částí těla

Rozumí jménům členů rodiny tím, že vybere odpovídající obrázek („Ukaž mi dědečka Jana.“)

Ukáže na obrázcích nějakou činnost, když je pojmenována (např. pláč, jízda na koni)

Rozumí minimálně deseti slovesům

Rozumí minimálně dvěma předložkám (např. na, pod)

Chápe některé základní pojmy týkající se velikosti (např. velký, malý)

Rozumí základním pojmům množství (např. jeden, všichni)

Rozumí jednoduchým otázkám typu ‚Kde‘ a odpovídá na ně

Rozumí jednoduchým otázkám typu ‚Co dělá‘ a odpovídá na ně

Identifikuje předmět podle jeho funkce (např. „Co je něco, co jíme?“)

Určí objekt podle jednoduchého popisu (např. „Co je černé a dělá mňau?“)

Chápe základní slovní argumentaci (např. „Můžeš si hrát po večeři.“, „Počkej chvíli.“, „Uvidíme se s babičkou později.“)

Chápe většinu toho, co se říká při známých každodenních rutinách

30-36 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 900 slovům

Zná pohlaví (např. chlapec, dívka, muž, žena)

Ví, kolik mu/jí je let (může to ukázat na prstech)

Určí deset různých částí těla

Rozumí stále většímu množství sloves

Rozumí alespoň třem předložkám (např. v, pod, na)

Rozumí některým zájmenům (např. on, ona)

Rozumí některým přídavným jménům (např. horký, mokrá)

Rozumí některým příslovcím (např. pomalu, rychle).

Rozumí některým časovým pojmům (např. den, noc, později).

Rozumí jiným pojmům pro zápor než ,ne' (např. ,žádný/nikdo')

Rozumí spojkám ,a', ,nebo', ,ale'

Rozumí slovesům v minulém čase (např. skočil, šel)

Rozumí jednoduchým otázkám typu ,Kdo' a odpovídá na ně (např. „Kdo sedí na židli?“)

Rozumí a odpovídá na větší množství otázek typu ,Kde' a ,Co dělá' (např. „Kde máš batoh?“, „Co dělá táta?“)

30-36 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Rozumí jednoduchým otázkám typu ‚Kolik‘ a odpovídá na ně (např. „Kolik chceš sušenek?“)

Rozumí jednoduchým otázkám typu ‚Proč‘ a odpovídá na ně (např. „Proč sis sundal boty?“)

Začíná rozumět jednoduchým otázkám k zamyšlení a odpovídá na ně (např. „Co děláš, když máš hlad?“)

Určí alespoň deset předmětů podle jejich funkce (např. „Co je něco, co jíš?“)

Rozumí vztahu část-celek tím, že identifikuje část předmětu (např. „Ukaž mi dveře od domu.“)

Řídí se pokyny obsahující dva známé popisy (např. „Podej mi velké červené auto.“)

Plní dvoukrokové nesouvisející pokyny (např. „Zavři dveře a vypni televizi.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Rozumí rozdílu mezi větami lišícími se pořadím slov/větnou skladbou (např. „Auto tlačí nákladák.“ vs. „Nákladák tlačí auto.“).

Chápe vyjádřené vztahy, jako je podstatné jméno-děj-předmět, podstatné jméno-sloveso-místo, podstatné jméno-sloveso-popis (např. „Tatínek jí jablko.“, „Pes skočil na židli.“, „Míč je červený.“)

24-36 MĚSÍCŮ

Začíná chápat stejné/jiné

Plní pokyny, které obsahují tři až čtyři klíčová slova (např. dítě má na výběr z hraček a dostane pokyn: „Posaď tátu do autíčka a miminko na postel.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Chápe ústřední motiv příběhu (např. „Štěně šlo do parku, štěně snědlo kost, štěně usnulo.“ – chápe, že příběh byl o štěněti)

36-42 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 900 až 1200 slovům

Rozumí stále většímu množství podstatných jmen (např. klika, listy, kobyłka, zed')

36-42 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Rozumí stále většímu množství sloves (např. zamést, nalít, přeskočit)

Rozumí stále většímu množství předložek (např. před, za, vedle)

Rozumí stále většímu množství zájmen (např. oni, my, jeho, její)

Rozumí stále většímu množství přídavných jmen (např. drsný, měkký, vysoký, jemný)

Rozpozná některé barvy

Rozumí názvům základních tvarů (např. kruh, čtverec, trojúhelník)

Rozumí jednoduchým otázkám typu ‚Jak‘ a odpovídá na ně (např. „Jak se zapíná tato hračka?“)

Rozpozná jazykové nesmysly (např. „Máš na hlavě slona?“)

Řídí se pokyny ve třech krocích (např. „Vezmi mléko, nalej ho do misky a zamíchej.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

42-48 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 1500 až 2000 slovům

Rozpozná obrázky podle jednoduchých popisů děje (např. „Ukaž mi malého chlapce, který jede na kole.“)

Rozumí gramatické stavbě všech slovesných časů – přítomného, minulého a budoucího (např. čte, četl, bude číst)

Rozumí gramatickým strukturám používaným pro přirovnávání (např. větší, největší)

Rozumí hypotetickým otázkám typu ‚Co kdyby‘ a logicky na ně odpovídá (např. „Co bys dělal, kdybys měl hlad?“)

Rozumí jednoduchým otázkám typu ‚Kolik‘ a ‚Jak dlouho‘ a odpovídá na ně

42-48 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Rozumí větám typu ‚Když/Až‘ (např. „Až se vrátíme domů, můžeš si dát zmrzlinu.“)

Rozumí větám typu ‚Když/Jestliže..., tak/pak...‘ (např. „Když si posbíráš hračky, tak si můžeš jít hrát ven.“).

Rozumí jednoduchým závěrům (např. „Tatínek má klíčky od auta, co myslíš, že udělá?“)

Rozumí základním slovním srovnáním a doplňuje je (např. „Jablko je červené a banán je...“)

36-48 MĚSÍCŮ

Chápe výrazy pro členy rodiny (např. sourozenec, teta, babička)

Identifikuje, co je jiné (např. při pohledu na obrázek dvou koček a psa, umí říct, čím se pes odlišuje)

Postupuje podle pokynů, které obsahují alespoň šest slov ve větě (např. „Polož autíčko a červený míč pod židli.“) – SLUCHOVÁ PAMĚŤ

Chápe jednoduchý příběh, který obsahuje různé prvky týkající se ústředního tématu (např. počáteční událost, akce, výsledek)

48-54 MĚSÍCŮ

Začíná definovat slova podle jejich použití (např. „Jablko je něco k jídlu.“)

54-60 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 2500 až 2800 slovům

Zná datum svého narození

Rozumí stále více pojmům spojeným s množstvím (např. málo, mnoho)

Rozumí protikladům (např. mokrý-suchý, hlasitý-tichý, těžký-lehký)

Rozumí složitějším otázkám a odpovídá na ně (např. „Co chceš dnes dělat?“, „Proč šla maminka do obchodu?“, „Kdo opraví auto?“)

Poslechne si krátký příběh a odpoví na jednoduché otázky, které se k němu vztahují

48-60 MĚSÍCŮ

Zná název města, ve kterém žije				
Pokračuje v porozumění stále většímu množství přídavných jmen (např. divoký, ošklivý)				
Pokračuje v porozumění stále většímu množství příslovcí (např. znepokojeně)				
Pokračuje v porozumění stále většímu množství předložek (např. kolem, skrz, mezi)				
Pokračuje v porozumění stále většímu množství pojmů spojených s množstvím (např. polovina, celý)				
Pokračuje v porozumění stále většímu množství časových pojmů (např. zítra, včera, odpoledne, dny v týdnu)				
Rozumí některým slovům označujícím posloupnost (např. první, další, poslední)				
Rozumí větám v trpném rodě (např. „Chlapec byl pokousán psem.“)				
Určí podobnosti a rozdíly na obrázcích				
Rozumí jednoduchému příběhu, který má hlavní postavu, posloupnost událostí a konec				

66-72 MĚSÍCŮ

Začíná rozumět jednoduchým ustáleným výrazům (např. „Leje jako z konve.“)				
---	--	--	--	--

60-72 MĚSÍCŮ

Rozumí přibližně 13 000 slov				
Zná názvy mincí nebo bankovek				
Chápe pojem čísla deset (např. „Dej mi deset puntíků.“)				
Rozumí pokročilejším časovým pojmům (např. minulý týden, tento rok, příští rok)				

60-72 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Rozumí otázkám ‚Kdy‘ a odpovídá na ně (např. „Kdy snídáš?“)				
Rozumí otázkám ‚V čem jsou věci stejné/jiné‘ a odpovídá na ně (např. „Červená a oranžová jsou barvy.“, „Auto má čtyři kola a kolo má dvě kola. Řídíš auto a jezdíš na kole.“).				
Rozumí otevřeným otázkám a odpovídá na ně (např. „Co jsi dělal dnes ráno?“)				
Chápe rozdíl mezi skutečností a fantazií				
Směje se vícevýznamovým slovům ve vtipcích (např. „Proč sloni nikdy nepoužívají počítač? – Bojí se myší!“)				
Rozumí jednoduchému příběhu, který má hlavní postavu, zápletku, posloupnost událostí a konec				

Aktivní řeč

0-3 MĚSÍCE

Vokalizuje potěšení

Pláče pro získání pozornosti

Vokalizuje na úsměv nebo slova pečující osoby

Směje se, když si s ním/ní někdo hraje

3-6 MĚSÍCŮ

Vydává různé hlasové projevy pro různé potřeby

Vokalizuje zvuky radosti a nespokojenosti

Začíná měnit vokalizaci

6-9 MĚSÍCŮ

Vykřikuje nebo vokalizuje pro získání pozornosti

Protestuje vokalizací

Vokalizuje během her

9-12 MĚSÍCŮ

Napodobuje komunikační gesta, která sám/sama pozoruje (např. jednoduchý znak nebo hra s prsty, která se pojí s písničkou)

Ukazuje jako projev povědomí – NEVERBÁLNÍ

Vyjadřuje své potřeby prostřednictvím táhání, tlačení druhých – NEVERBÁLNÍ

Ukazuje předmět v ruce, ale nedá ho – NEVERBÁLNÍ

9-12 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Napodobuje gesta známých slov (např. auto, jíst) – NEVERBÁLNÍ

Používá gesta (např. zvedne ruce pro „nahoru“, zamává „sbohem“) – NEVERBÁLNÍ

Vytváří hlasové projevy s cílem vyjádřit přání a potřeby

K upoutání pozornosti používá spíše zvuky řeči než pláč

Natáhne ruku, aby si vyžádal/a nějaký předmět – NEVERBÁLNÍ

Napodobuje zvuky některých známých předmětů, zvířat

Smysluplně pojmenuje rodiče (např. „Mama“, „Tata“)

Vysloví jedno až dvě slova

6-12 MĚSÍCŮ

Dívá se střídavě na pečující osobu a předmět za účelem smysluplné komunikace – NEVERBÁLNÍ/SDÍLENÁ POZORNOST

12-15 MĚSÍCŮ

Zavrtí hlavou na znamení „ne“ – NEVERBÁLNÍ

Kombinuje zvuky a gesta k získání požadovaných předmětů

Napodobí tři zvuky zvířat

Spontánně napodobuje nová slovní spojení

Často pojmenovává jeden předmět

Produkuje osm až deset slov

15-18 MĚSÍCŮ

Ukazuje na věci, které chce – NEVERBÁLNÍ

Spíše než gesta používá ke komunikaci slovní vyjádření nebo žargon

Napodobuje slova, která slyší během rozhovoru

Produkuje alespoň 10-15 slov

Používá jednoduchou společenskou řeč (např. „Na shledanou“, „Prosím“, „Děkuji“)

Na požádání pojmenuje pět až sedm známých předmětů, které vidí

Používá otázku „Co je to?“ k učení se názvům

12-18 MĚSÍCŮ

Vytváří skutečná slova v rámci žargonových výroků

Řečový projev je z 50 % tvořen podstatnými jmény

Žádá o ‚více‘

18-21 MĚSÍCŮ

Vytváří žargon s intonačními vzorci podobnými větám (řetězce vymyšlených slov s intonačními vzorci podobnými jako u dospělých; mohou obsahovat některá skutečná slova)

Vytvoří alespoň 30 slov

Řečový projev je z 33 % tvořen podstatnými jmény

Často produkuje jednotlivá slova

18-21 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Občas vytváří dvouslovné fráze s použitím různých dvouslovných spojení, jako je podmět + akce (přísudek), předmět + přívlastek (objevuje se, když si dítě osvojí prvních 30-50 slov) (např. „Mami, nahoru“, „Pápá, tati“)

Začíná iniciovat konverzaci

21-24 MĚSÍCŮ

Používá aktivně alespoň 50 slov

Pravidelně tvoří nová slova

Oslovuje se ‚já‘ nebo vlastním jménem

Často vytváří dvouslovné fráze s použitím různých dvouslovných spojení, jako je podmět + přísudek, předmět + přívlastek (např. „Tatínek jde.“, „Babička volá.“)

Občas vytváří tříslavné fráze s použitím různých slovních spojení, jako je podmět + přísudek + příslovečné určení místa (např. „Táta jde ven.“)

18-24 MĚSÍCŮ

Rozvíjí ranou slovní zásobu složenou především z podstatných jmen, sloves a přídavných jmen (přibližně 60 % prvních slov tvoří podstatná jména, 25 % slovesa)

Na požádání řekne své jméno

Říká ‚ne‘ se záměrem

Pojmenuje pět nebo více obrázků

Používá názvy pro většinu známých věcí

Vytváří zájmena ‚já‘, ‚to‘

Používá záporny ve spojených výpovědích (např. „Ne postel“)

18-24 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Používá nově vznikající přivlastňovací pojem (např. „Táta/Tátovo auto“)

Používá stoupavou intonaci při kladení otázek

Klade otázky typu ‚Kde‘, aby lokalizoval/a osoby/předměty pomocí dvouslovných výroků (např. „Kde táta?“)

Popisuje bezprostřední zážitky (např. „Pejsek spí“, „Tomi spadl“)

Povídá si sám/sama se sebou při hře

Řeč je tzv. telegrafická s minimálním použitím gramatických prvků (tj. zahrnuje pouze klíčová slova, jako například „Táta auto“, „Máma sedí“)

24-30 MĚSÍCŮ

Vytvoří přibližně 200 slov

Řečový projev je přibližně z 25 % tvořen podstatnými jmény a z 25 % slovesy

Vytváří zájmena ‚můj‘, ‚mě‘, ‚ty‘

Tvoří přítomný čas (např. „Dítě pláče“)

Používá alespoň dvě základní předložky (např. v, na)

Vytváří správné gramatické tvary (např.: kočka-kočky)

Často používá tříslovné fráze s použitím různých slovních spojení jako podmět + přísudek + předmět (např. „Tatínek jede autem.“)

30-36 MĚSÍCŮ

Vytváří nejméně 500 slov

Řečový projev je přibližně z 20 % tvořen podstatnými jmény a z 25 % slovesy

Začíná používat jednoduché názvy kategorií (např. zvířata, jídlo)

Používá zájmena ,tvůj', ,váš', ,on', ,ona', ,my'

Tvoří některá základní příslovce (např. moc)

Vytvoří několik slov popisujících pocity (např. šťastný, smutný, ospalý, hladový)
– TEORIE MYSLI

Tvoří záporný tvar (např. „Nemám hlad.“)

Začíná tvořit minulý čas (např. spal, díval)

Používá přivlastňovací formu (např. např. „Tátovo auto.“ „To je moje.“)

Používá modální slovesa (např. ,moci', ,chtít') v kombinaci s infinitivem (např. „Můžu to otevřít.“)

Tvoří věty s ,to', ,toto' (např. „Chci toto.“)

Tvoří ,a', ,protože', ale nespojuje věty (např. „Táta a dítě jdou ven.“)

Pokládá jednoduché otázky typu ,Co' („Co jí pes?“).

Klade jednoduché otázky typu ,Kde/Kam' (např. „Kam jde máma?“)

30-36 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Klade jednoduché otázky typu ‚Kdo‘ (např. „Kdo je tam?“)

Popisuje nedávné události (např. „Dnes ráno jsem snídal cereálie.“)

Pojmenovává vlastní kresby

Recituje část některých dětských písní nebo říkanek

Tvoří dva různé typy vět (např. „Už nechci banán.“, „Sedni si, mami.“).

Používá dialog – vede rozhovor s jednou až dvěma výměnami na stejné téma

24-36 MĚSÍCŮ

Pokračuje v produkci základních podstatných jmen (např. medvěd, banán, strom, židle)

Pokračuje v produkci základních sloves (např. obejmout, otevřít, jet)

Vytváří základní přídavná jména (např. horký, velký, mokrá)

Vytváří základní příslovce (např. rychle, moc)

Vytváří základní pojmy pro množství (např. všechny, některé, jeden)

Začíná uvádět popisné detaily pro lepší pochopení (např. „Moje velké auto se rozbilo.“)

Vytváří dvou až čtyřslovné věty, které však obsahují vícero gramatických chyb (např. „Jdu na obchod.“)

Začíná s počátečním konceptem vyprávění (příběhu) hromaděním nesouvisejících myšlenek (např. „Holka jí oběd. Tatínek jde do auta. Babička vaří.“)

Začíná s počátečním konceptem vyprávění (příběhu) s posloupností (s označením ústředního tématu) (např. „Jdu do školy. Můj bratr jde do školy. Můj kamarád chodí do školy.“)

36-42 MĚSÍCŮ

Vytvoří přibližně 800 slov

Vytvoří nejméně tři předložky (např. z, okolo, pod)

Vytváří zájmena ,oni', ,my', ,její', ,jeho',

Vytváří smyslová slovesa (např. vypadá jako, chutná jako, zní jako, voní jako)

Používá sloveso ,být' jako hlavní sloveso ve větě (např. „Ona je šťastná.“, „Ty jsi tam.“, „Já jsem smutný.“)

Klade otázky typu ,Kdy' (např. „Kdy půjdeme?“)

Klade otázky typu ,Proč' (např. „Proč ten pes štěká?“)

Klade otázky typu ,Jak' (např. „Jak to jde?“)

Vytváří jednoduché věty o délce tři až pěti slov (např. „Maminka vaří večeři.“, „To je tatínkova bunda.“)

42-48 MĚSÍCŮ

Vytvoří přibližně 1000-1500 slov

Tvoří nejméně čtyři předložky (např. kolem, vedle, před)

Vytváří zájmena ,to', ,náš', ,jeho', ,sám', ,sebe', ,náš', ,jejich'

Pravidelně tvoří minulý čas (např. chodil, otevíral)

42-48 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Vytváří přímé žádosti s ‚mocht‘ (např. „Můžu dostat jablko?“)

Vytváří spojky ‚a‘, ‚protože‘ ke spojení vět (např. „Chlapec sedí a dívka si čte.“)

Začíná používat složitější věty i věty s gramatickými chybami (např. „Hraje si balón.“)

Vytváří věty o délce pěti až šesti slov

Používá dialog – vede rozhovor se třemi nebo více výměnami na stejné téma

Vypráví příběh, ve kterém se prolíná realita a fantazie

36-48 MĚSÍCŮ

Přesně opakuje věty se známou slovní zásobou a větnou stavbou

Tvoří stále více podstatných jmen (např. palec, hodiny, peněženka)

Tvoří stále více sloves (např. vyhrát, lízat, malovat)

36-48 MĚSÍCŮ

Tvoří stále více přídavných jmen (např. malý, měkký, těžký, hlasitý)

Tvoří stále více příslovcí (např. rychle, pomalu, opravdu)

Tvoří stále více pojmů pro množství (např. více, prázdný, plný)

Tvoří stále více časových pojmů (např. dnes, dnes večer)

Tvoří základní pojmy pro posloupnost (např. brzy, příště, pak)

36-48 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Popisuje funkční využití předmětů (např. „Na pití používáme hrnek.“, „Na stříhání používáme nůžky.“)				
Začíná používat řeč k fantazírování, vtipkování, škádlení – TEORIE MYSLI				
Používá stále více slov vyjadřujících emoce (např. vyděšený, překvapený, ustaraný) – TEORIE MYSLI				
Opravuje nepřesnosti, které říkají ostatní (např. sourozenec řekne: „Měli jsme čokoládovou zmrzlinu.“, dítě ho opraví a řekne: „Ne, byla to jahodová zmrzlina.“)				
Vytváří hypotézy o budoucnosti (např. „Až vyrostu, chci být hasič.“)				
Hraje si se známými slovy, aby zněla legračně (např. žádá o zmrzlinu z hlíny, červí sendvič) – HUMOR				
Vypráví dvě události v chronologickém pořadí (např. Šli jsme k babičce a pak jsme šli do parku.“)				
Začíná tvořit složitější větné konstrukce, které mohou obsahovat: - věty s předložkami (např. „Pes je na posteli.“) - vedlejší věty (např. „Dal jsem to tam, kam to patří.“) - jednoduché infinitivy (např. „Chci se najíst.“) - složené věty (např. „Mám hlad a chci jíst.“)				
Vytváří jednoduché vyprávění (příběh), které obsahuje tři dějové prvky kolem ústředního tématu (počáteční událost, akce, výsledek) (např. „Moje kočka šla ven. Začala jsem plakat a pak se mě táta zeptal, co se stalo.“)				
Zapojuje se do rozhovoru s druhou osobou s častým střídáním				

48-54 MĚSÍCŮ

Mechanicky počítá do 10

Převypráví klíčové události neznámého příběhu z obrázkové knížky se začátkem, středem a koncem podle obrázků

54-60 MĚSÍCŮ

Tvoří 2. stupeň přídavných jmen (např. větší, delší, jasnější)

Ptá se na význam slov

54-60 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Popisuje několik běžných předmětů z hlediska použití (např. „Tužka je věc na psaní.“)

Popisuje jednoduchý postup (např. Jak udělat kakao)

Tvoří souvětí pomocí spojky ‚a‘ (např. „Kopl jsem do míče a ten přeletěl plot.“)

48-60 MĚSÍCŮ

Klade otázky typu ‚Co‘ + přítomný čas, ‚Co‘ + minulý čas

Vytvoří 1500-2000 slov

Pokračuje v tvorbě stále většího množství podstatných jmen (např. most, tučňák, mrak)

Pojmenovává kategorie (např. hračky, dopravní prostředky, nábytek)

Pokračuje v tvorbě stále většího množství sloves (např. škrábat, sbírat, hádat)

Pokračuje v tvorbě stále většího množství předložek (např. vzadu, dolů)

Vytváří zájmena ‚sama‘ a ‚sám‘

48-60 MĚSÍCŮ

Pokračuje v tvorbě stále většího množství přídavných jmen (např. vysoký, tenký, volný)

Pokračuje v tvorbě stále většího množství příslovcí (např. náhle, konečně, obvykle)

Pokračuje v tvorbě stále většího množství výrazů pro množství (např. celý, každý)

Pokračuje v tvorbě stále většího množství pojmů pro posloupnost (např. první, poslední)

Používá slova k vyjádření představ (např. doufat, přát si, předstírat, představovat si) – TEORIE MYSLI

48-60 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Vytváří pomocná slovesa				
Vytváří věty v budoucím čase (např. „Budu jíst banán.“)				
Vytváří spojky ‚když‘, ‚takže‘, ‚protože‘ a ‚pokud‘ ke spojení vět (např. „Dal jsem mu ho, protože ho neměl.“)				
Začíná reagovat na konkrétní žádosti o objasnění (např. když někdo řekne, že nerozumí, dítě změní slova a snaží se vysvětlit, co tím myslelo)				
Používá nepřímé žádosti (např. dítě chce sušenku, tak řekne matce: „Mám moc rád sušenky.“)				
Používá stále větší množství sloves vyjadřujících mentální stav (např. vzpomenout si, věřit, překvapit, pochopit, zapomenout, rozhodnout se, divit se, naučit se) – TEORIE MYSLI				
Předpovídá nebo odhaduje – TEORIE MYSLI				
Začíná tvořit později se rozvíjející věty a souvětí, která mohou obsahovat: - vztažné věty (např. „Dívka, která je moje kamarádka, má zrzavé vlasy.“) - věty s infinitivem (např. „Nevím, co si vzít na sebe.“)				
Vytváří delší a složitější věty, některé gramatické chyby mohou přetrvávat (může se dopouštět častých chyb ve shodě podstatné jméno-sloveso a přídavné jméno-podstatné jméno např. „Oni chtěl jít.“, „Dívka, která je mou kamarádkou, má dlouhé vlas.“)				
Vytváří neucelené dějové struktury ve vyprávění (příběhy mají ústřední postavu s logickým sledem událostí, ale konec je nejasný)				

66-72 MĚSÍCŮ

Doplňuje přirovnání (např. „Pomalý jako...“, dítě řekne „šnek“)				
Převypráví z paměti hlavní události neznámého příběhu z obrázkové knížky se začátkem, středem a koncem (bez vizuální podpory) s přiměřenou přesností				
Používá dialog – vede rozhovor a drží se tématu po více než dvanáct výměn				

60-72 MĚSÍCŮ

Vyjmenuje dny v týdnu podle pořadí				
Počítá mechanicky do 30				
Vytvoří přibližně 2000 až 2600 slov				
Vytváří různá slova, nikoliv stále stejná slova				
Vytváří pokročilejší podstatná jména (např. pilot, hmyz, kostra)				
Vytváří pokročilejší slovesa (např. zachránit, pamatovat si, hledat)				
Vytváří pokročilejší předložky (např. uvnitř, v rohu).				
Vytváří zájmena ,sám', ,sami (my)', ,sami (vy)' a ,sami/samy (oni/ony)'				
Vytváří pokročilejší přídavná jména (např. vlhký, lahodný, obrovský)				
Vytváří pokročilejší příslovce (např. obvykle, zvláště, mimořádně)				
Vytváří pokročilejší pojmy týkající se množství (např. polovina, méně)				
Vytváří pokročilejší časové pojmy (např. ráno, zítra, minulý týden)				

60-72 MĚSÍCŮ

Vytváří pokročilejší pojmy pro posloupnost (např. před, po)				
Vytváří 3.stupeň přídavných jmen s použitím předpony ,nej-' (např. nejdelší, největší, nejjasnější)				
Popíše několik vlastností předmětů (jednoduché definice) (např. „Auto je něco, co se řídí a má to kola.“)				

60-72 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Začíná říkat hádanky, ale ne vždy správně (např. „Co vypadá jako půlka kočky?“ – odpověď je „Ta druhá půlka.“ – ale může říct něco, co není správné, např. „Pes.“) – HUMOR

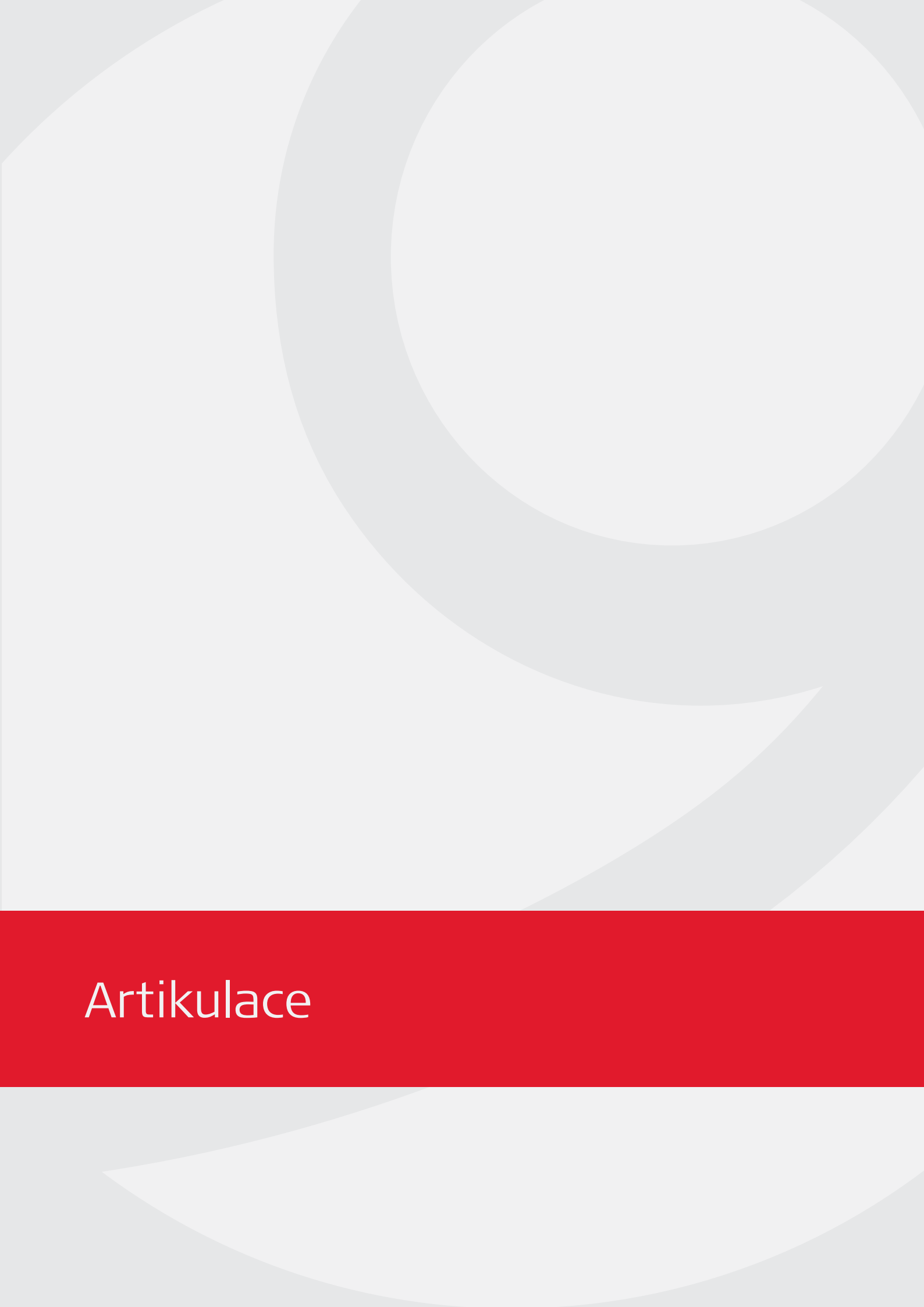
Vytváří různé typy vět s minimem gramatických chyb

Začíná používat trpný rod (např. „Myš byla pronásledována kočkou.“)

Tvoří souvětí souřadná a podřadná se šesti a více slovy

Popisuje sled čtyř a více událostí (např. „Šel jsem k babičce a snědli jsme oběd. Pak jsme si hráli venku a pak nám babička upekla dort.“)

Vytváří ucelenou dějovou strukturu ve vyprávění (příběhy obsahují hlavní postavu, téma nebo zápletku a logický sled událostí)

Artikulace

0-3 MĚSÍCE

Vytváří reflexivní (např. říhání, kašel, kýchání) a plačtivou vokalizaci

Brouká – zvuky jsou podobné řeči (např. hlásky tvořené v zadní části úst)

Vydrží broukat a vydávat zvuky podobné řeči po dobu 15 až 20 sekund

Při vokalizaci mění hlasitost, výšku a tempo

3-6 MĚSÍCŮ

Napodobuje některé zvuky (nemusí být přesné)

Vydává zvuky při hře s mluvidly (např. pištění, vrčení, prskání)

Vydává samohlásky s větší ústní rezonancí

Vydává některé souhláskové zvuky podobné řeči (např. P, B, M)

0-6 MĚSÍCŮ

Začíná vokalizovat jednotlivé slabiky (např. „ba“, „ma“)

6-9 MĚSÍCŮ

Začíná napodobovat intonační vzorce (ne vždy přesně)

Vytváří kanonické (reduplikační) žvatlání (stejně kombinace hláskové skladby CV (C – souhláska, V– samohláska) jsou vytvářeny v opakujících se řetězcích) (např. „ba-ba-ba“, „ma-ma“)

9-12 MĚSÍCŮ

Napodobuje neřečové zvuky (např. vrčení tygra)

Žvatlání se mění ve slova

9-12 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Napodobuje stoupavou a klesavou modulaci a intonační vzorce

Napodobuje střídání samohlásek (např. „O-ou“)

Vokalizuje během hry a do zrcadla

Vytváří různorodé (neopakující se) žvatlání (např. „ba-da“, „a-ma-da-da“)

Na požádání vokalizuje nebo verbalizuje (např. „Jak dělá kráva?“ dítě odpoví „Bú.“)

„Povídá si“ s lidmi a hračkami pomocí dlouhých verbálních sekvencí

Začíná konzistentněji používat přibližné podoby jednotlivých slov (např. „Papa“ místo táta)

6-12 MĚSÍCŮ

Vytváří stále větší množství samohlásek

Vytváří stále větší škálu raně se vyvíjejících souhlásek (např. P, B, M) při hře s mluidly a žvatlání (může obsahovat odchylky)

12-15 MĚSÍCŮ

Při hře s mluidly tvoří většinu samohlásek

12-18 MĚSÍCŮ

Tvoří žargon (řetězce vymyšlených slov s intonačními vzorci podobnými dospělým; může obsahovat některá skutečná slova) s větší rozmanitostí řečových zvuků

Spontánně napodobuje slova (nemusí být přesné)

Pokračuje v rozvíjení samohlásek a dvojhlásek

Tvoří převážně slabiky typu CV, VC a reduplikované CV jako první slova (C – souhláska, V – samohláska) (např. „Ne“, „Pa“, „Mama“)

Vytváří stále více přibližných podob slov a skutečných slov, přičemž konzistentně používá známé samohlásky a souhlásky

21-24 MĚSÍCŮ

Častěji vytváří srozumitelná slova než slova připomínající jejich přibližné podoby

18-24 MĚSÍCŮ

Tvoří slova s minimálním použitím žargonu

Tvoří stabilnější a přirozenější tón hlasu

Přesně vyslovuje většinu samohlásek

Tvoří souhlásky P, B, M, T, D, N, J na začátku slov (např. pes, máma)

Tvoří slova s hláskovou skladbou CVC a CVCV (C – souhláska, V – samohláska, např. dům, bota)

Častěji vyslovuje koncové souhlásky ve slovech (např. dům, pes)

Srozumitelnost řeči je 25-50 %

24-30 MĚSÍCŮ

Vytváří slova a řetězce slov bez přítomnosti žargonu

Řeč je srozumitelná ze 60 % (do 30 měsíců)

30-36 MĚSÍCŮ

Při mluvení používá přiměřenou hlasitost, výšku tónu a důraz

Konzistentně vyslovuje všechny samohlásky a dvojhlásky

Řeč je srozumitelná ze 75-80 % (do věku 3 let)

24-36 MĚSÍCŮ

Konzistentně vyslovuje souhlásky P, B, M, T, D, N, J, které se rozvíjejí v raném věku a tvoří další hlásky V, F, K, G, L

24-36 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Často vynechává střední souhlásky (např. „ko-o“ místo „kolo“)

Často vynechává nebo nahrazuje koncové souhlásky (např. „pe“ místo „pes“)

42-48 MĚSÍCŮ

Řeč je pro neznámého posluchače srozumitelná z 80-90 % (do věku 4 let)

36-48 MĚSÍCŮ

Vytváří další souhlásky H, CH, K, S, Š, C, Č, Z, Ž

Vyslovuje souhláskové shluky (vzhledem k věku mohou být patrné odpovídající záměny nebo deformace, např. „plosím“ místo „prosím“)

48-60 MĚSÍCŮ

Vytváří později se utvářející souhlásky Ť, Ď, Ň

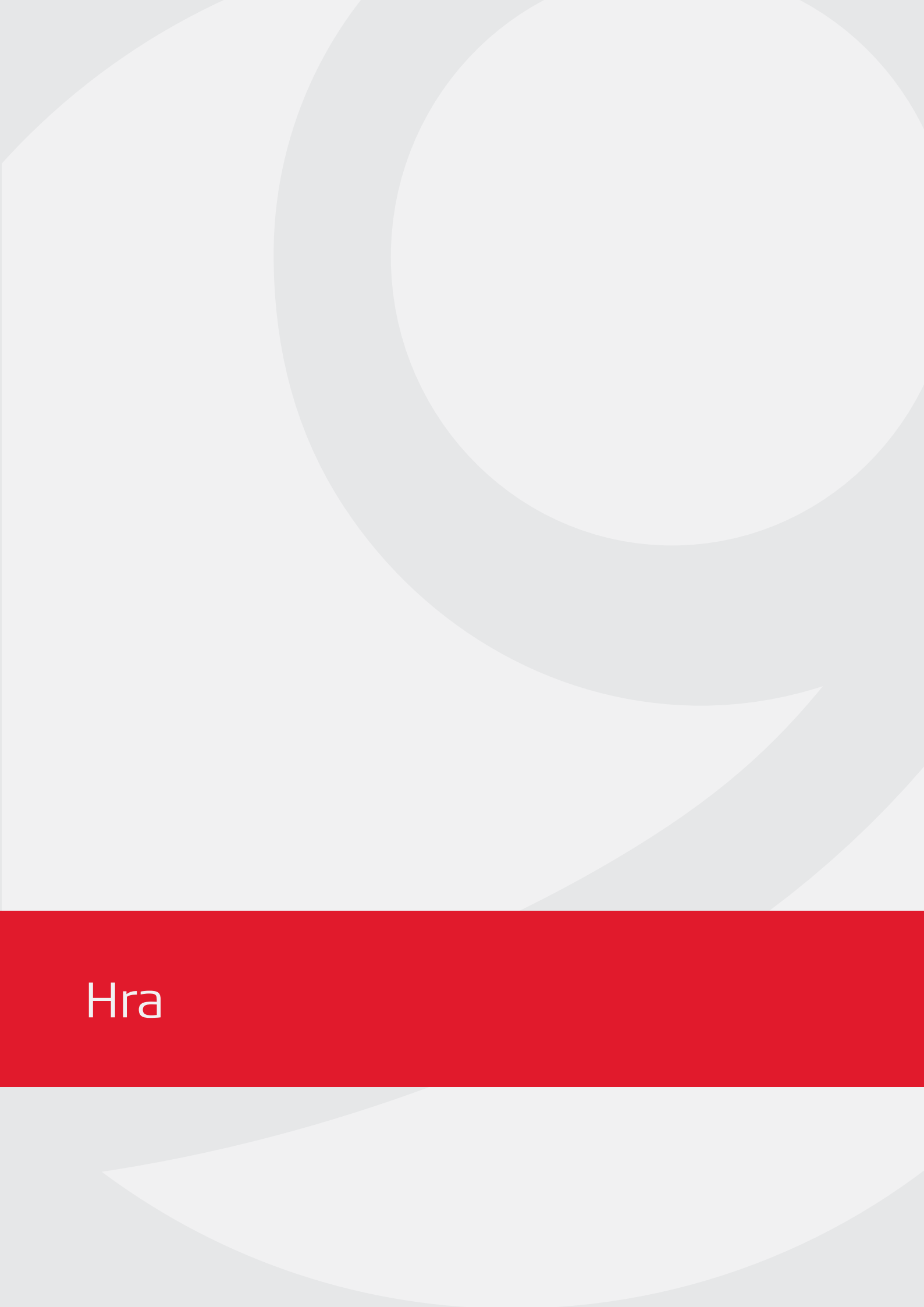
Vytváří řeč, která je 90-100 % srozumitelná (do věku 5 let)

60-72 MĚSÍCŮ

Vytváří již všechny souhlásky včetně R, Ř; diferencuje sykavky (S, C, Z; Š, Č, Ž)

Sám/sama si kontroluje a opravuje řeč

Konzistentně tvoří později se vyvíjející hlásky (6 a více let)

Hra

0-3 MĚSÍCE

Zírá na zajímavý objekt

Pokouší se natáhnout pro předmět, ale netrefí se

Začíná senzomotoricky zkoumat předměty prostřednictvím úst, doteku a prohlížení

Uchopí předmět, když je mu/jí dán do ruky

Drží chrastítka a hraje si s nimi

3-6 MĚSÍCŮ

Zvýší aktivitu, když vidí zajímavou hračku

Snaží se získat hračku mimo dosah

Natáhne se a uchopí předmět, který ho/ji zaujme

Bouchá nebo třese předměty

Používá zvýšené senzomotorické zkoumání předmětů prostřednictvím úst, doteku a prohlížení

Hraje si dvě až tři minuty s jednou hračkou

6-9 MĚSÍCŮ

Krátce podrží a prohlédne si dva předměty

9-12 MĚSÍCŮ

Předvídá známé herní činnosti (např. Kde je? Kuk!, Paci, paci)

Bouchá rukou do předmětů nebo si předměty přitiskne na tvář

6-9 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Udeří nebo bouchá dvěma předměty o sebe

Provádí jednoduché úkony s předměty, jako je třesení, trhání, vkládání do úst, posouvání, bouchání nebo tření

Sundává kroužky z kolíku

Zapojí se do známých řečově-gestikulačních her (např. Kde je? Kuk!, Paci, Paci)

Hraje si sám/sama a s předměty, které se liší od předmětů, s nimiž si hrají ostatní v jeho/jejím okolí – SAMOSTATNÁ HRA

9-12 MĚSÍCŮ

Úmyslně hází předměty

Zakrývá a odkrývá si obličej při „Kde je? Kuk!“

Funkčně využívá hračky jako házení míčem, tlačení auta

Provádí zvýšený počet úkonů s předměty jako točení kolečky, otáčení ovladači, mačkání tlačítek

Úmyslně upouští hračky a sleduje, jak padají

Vkládá a vyjímá předměty ze zásobníků, krabiček

Navléká kroužek na kolík

Posílá si míč nebo autíčko s jinou osobou tam a zpět

6-12 MĚSÍCŮ

Projevuje zvědavost a zkoumá lidi, předměty a činnosti prostřednictvím smyslů (zrak, hmat, sluch, chuť, čich)

12-15 MĚSÍCŮ

Při chůzi nese v každé ruce jeden předmět

Postaví věž ze dvou kostek

Tahá tahací hračku

Vloží kulatý blok do správného otvoru třídičky tvarů

Používá dvě hračky při jednoduché hře (např. vkládá kostky do kyblíku)

15-18 MĚSÍCŮ

Vkládá jeden předmět do druhého (např. vkládání kalíšku do sebe)

Vytáhne předmět z krabičky poté, co viděl/a, že byl vložen dovnitř

Vloží čtvercový blok do správného otvoru třídičky tvarů

Napodobuje běžné činnosti dospělých (např. úkony jako zametání podlahy, utírání stolu)

Ukazuje souvislost mezi objekty (např. pokládá víko na pánev, lžíci do mísy)

Používá imitační hru zaměřenou na jiné předměty nebo osoby (např. předstírá, že krmí plyšové zvíře)

Pozoruje ostatní, jak si hrají s předměty a sleduje jejich činnost – POZOROVACÍ HRA

12-18 MĚSÍCŮ

Používá známé předměty vhodným způsobem, aby zobrazil/a svůj svět (např. předstírá, že vaří na dětském sporáku) – REPREZENTAČNÍ HRA

18-21 MĚSÍCŮ

Hraje na schovávanou s dospělým nebo starším sourozencem

18-21 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Obléká se do oblečení pro dospělé

Seskupuje hračky při hraní (např. dá všechna auta do garáže, všechny nábytek do domu)

Používá dvě hračky společně při imitační hře (např. chlapec a auto – posadí chlapce do auta a odjede s ním)

Používá symbolickou hru, při níž jeden předmět představuje jiný předmět (např. používá banán jako telefon)

21-24 MĚSÍCŮ

Předstírá vylévání obsahu z nádoby (např. nalévání z konvičky do šálku)

Hraje si s tvárnými materiály (např. s barvami, pískem, hracím těstem, hlinou)

Vloží trojúhelníkový blok do správného otvoru třídičky tvarů

Pokusí se opravit rozbité hračky

18-24 MĚSÍCŮ

Navléká korálky

Převáží kostky ve vozíku, spíše než aby je stavěl/a

24-30 MĚSÍCŮ

Rychle přesouvá pozornost z jedné hračky na druhou

Srovná tři kostky a tlačí je jako vláček

Vytváří interakci panenek

Postaví věž ze šesti až sedmi kostek

24-30 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Dokončí jednoduché vkládací puzzle

Předvádí známé postupy, které vidí doma (např. předstírá, že vaří)

Volí si hračky podle svého výběru

Většinu hraček používá vhodným způsobem

Uspořádá hračky do smysluplných skupin a zahraje několik souvisejících scén vycházejících z vlastních zkušeností (např. auto, dům, benzínová pumpa – jede s figurkou v autě na benzínovou pumpu, předstírá, že tankuje benzín, a pak jede domů)

Zajímá se o hru ostatních dětí, ale nezapojuje se do ní, především pozoruje – POZOROVACÍ HRA

30-36 MĚSÍCŮ

Hraje si na podlaze s cihličkami, krabicemi apod., které lze nápaditě využít

Postaví věž z devíti kostek

Skládá puzzle ze tří až čtyř dílků

Používá symbolickou hru, při níž jeden předmět představuje mnoho objektů (např. kostka jako postel, auto nebo dům)

Začíná při hře používat představivost a dramatické prvky (hrát a předstírat)

Používá panenku nebo plyšové zvířátko jako kamaráda

Sedí poblíž a napodobuje hru ostatních dětí se stejnými hračkami, ale aktivně se jim nevěnuje – PARALELNÍ HRA

36-42 MĚSÍCŮ

Přehrává prožité události, například narozeninovou oslavu, pečení koláčků

36-42 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Předvádí složitější hru s předměty a rekvizitami (např. vaření s kuchyňským náčiním a jídlem na hraní)

Hraje si s panenkami, plyšovými zvířátky nebo loutkami a předvádí emoce a přání tím, že za ně „mluví“ nebo je nutí „hrát“

Začíná si hrát společně s ostatními

42-48 MĚSÍCŮ

Staví stavby nebo budovy z kostek

Složí šestidílné puzzle

Při hře projevuje rozpustilost a často dělá věci záměrně špatně

Rozvíjí fantazii při hraní rolí (např. se převlékne a předstírá, že je Popelka)

Věnuje se hraní rolí s komplikovanými nápady, ale není schopen/ schopna je do detailu realizovat a nepřenáší herní scénu ze dne na den

Dává přednost hře ve skupinách dvou až tří dětí

36-48 MĚSÍCŮ

Při hře nevyžaduje realistické rekvizity (např. používá kartonovou krabici jako auto)

Hraje hry s jednoduchým konceptem (např. „Rybičky, rybičky, rybáři jedou“)

Hraje jednoduché stolní hry, které obsahují manipulativní prvky (např. „Krtečkova zahrádka“)

Projevuje větší zájem o ostatní než o hračky, které mají děti; začátek silné sociální interakce – ASOCIAČNÍ HRA

48-54 MĚSÍCŮ

Používá panenky, plyšová zvířátka nebo loutky k přehrávání příběhů

54-60 MĚSÍCŮ

Hraje si ve skupinách po dvou až pěti a přátelství se upevňuje

Pracuje na projektech a může si je přenášet ze dne na den (např. stříhání a lepení)

48-60 MĚSÍCŮ

Řídí činnost panenek, které spolu „mluví“

Předvádí dobrou představivost při hře

Herní sekvence vypráví příběh (např. hra na koně, kůň spadne a zlomí si nohu, dítě odvede koně k veterináři, veterinář koně obváže)

Hraje si společně s ostatními; jedná ve skupině – KOOPERATIVNÍ HRA

60-72 MĚSÍCŮ

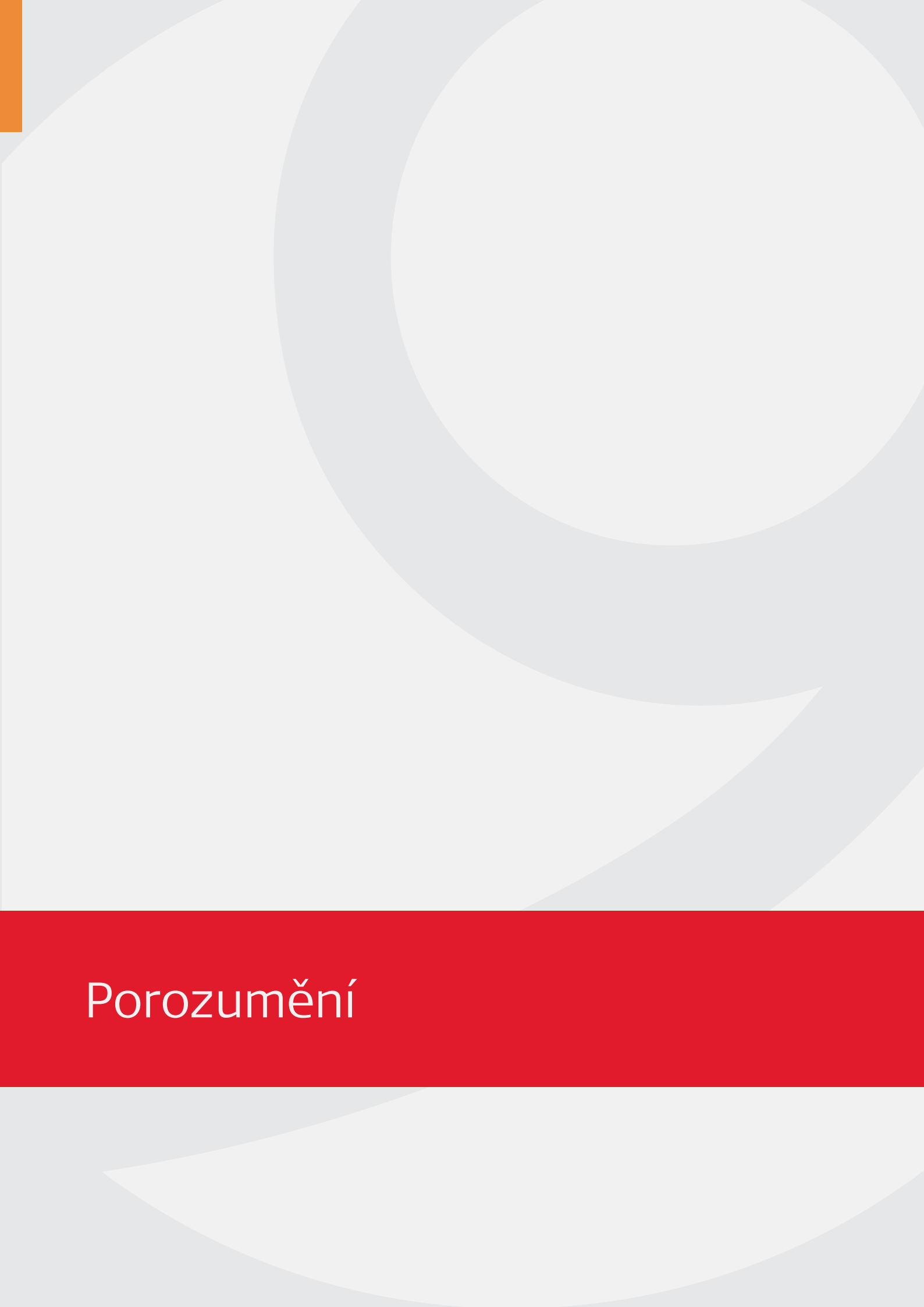
Staví složité věci z kostek (např. město)

Začíná mít zájem o předměty (např. mince, kameny, knoflíky, karty) – zakládá sbírky

Hraje hry s pravidly

Organizuje ostatní děti a rekvizity pro hraní rolí

Má představivost při hře (např. cesta do minulosti za dinosaury, cestování časem, dítě jde hledat dinosaury, dinosauři se dítěte bojí a všichni utečou)

Porozumění

0-3 MĚSÍCE

Orientuje se podle světla

Upřeně se dívá na bod, kde mizí pomalu se pohybující předmět

Sleduje vlastní ruce a nohy

Reaguje na papír nebo látku na obličeji

3-6 MĚSÍCŮ

Při pohledu na předmět očekává krmení (např. láhev)

Prohlíží si okolí

Opakuje činnost, která náhodně vyvolala zajímavý zážitek (např. rozhoupe netopýra v postýlce, aby sledoval/a jeho pohyb)

Najde předmět, který je částečně ukrytý – TRVALOST OBJEKTU

0-6 MĚSÍCŮ

Napodobuje některé pohyby obličeje a/nebo rukou

6-9 MĚSÍCŮ

Přesouvá předmět z jedné ruky do druhé

Podívá se na správné místo, pokud vidí, že byl předmět upuštěn – TRVALOST OBJEKTU

Najde předmět, který vidí schovaný pod jedním krytem – TRVALOST OBJEKTU

9-12 MĚSÍCŮ

Pustí jeden předmět, aby dosáhl na jiný

9-12 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘECHOZÍ STRÁNKY

Upustí jeden předmět, aby si vzal/a třetí, pokud již má v každé ruce jeden předmět

Hledá předmět, který byl odstraněn z dohledu – TRVALOST OBJEKTU

Předmět, který je mimo dohled hledá na správném místě (např. v době krmení se podívá směrem ke kuchyni pro láhev) – TRVALOST OBJEKTU

Rozumí souvislostem mezi jednoduchými činnostmi (např. otevírání zásuvek a dveří, sundávání pokliček z hrnců)

6-12 MĚSÍCŮ

Natahuje ruku nebo nohu, aby pomohl/a při oblékání

Napodobuje jednoduchá gesta (např. tleskání, bouchání)

12-15 MĚSÍCŮ

Otočí předměty na správnou stranu, pokud jsou otočené lícem dolů

Podá hračku dospělému, aby ji spustil

Zatáhne za provázek, aby získal/a předmět mimo dosah ruky

Pokouší se o spuštění jednoduchých mechanismů (např. otočení knoflíku pro otevření dveří)

Najde předmět schovaný pod jedním ze tří krytů poté, co sledoval/a, jak byl předmět postupně schováván pod jednotlivé kryty, přičemž poslední kryt byl vybrán jako cíl – TRVALOST OBJEKTU

Začíná řešit problémy metodou pokus-omyl (např. pokusí se vyndat kuličky z plechovky otočením plechovky vzhůru nohama)

15-18 MĚSÍCŮ

Pamatuje si, kam patří známé předměty, a jde si pro ně a/nebo je vrací na místo – TRVALOST OBJEKTU

Spáruje identické objekty

12-18 MĚSÍCŮ

Rychle přesouvá pozornost

Vymýšlí způsoby, jak překonat některé překážky (např. otevření dveří, dosažení vysokých míst)

18-21 MĚSÍCŮ

Rozlišuje jedlé a nejedlé předměty

Používá jeden předmět jako nástroj k získání jiného předmětu (např. použije tyč k vytažení hračky zpod postele)

21-24 MĚSÍCŮ

Přiřazuje tvary jako kruh, čtverec, trojúhelník (např. tvarové puzzle)

Třídí předměty do skupin podle jejich kategorie (např. poté, co vidí, jak dospělý dává oblečení do jednoho košíku a hračky do druhého, dokáže dát předmět do správného košíku)

18-24 MĚSÍCŮ

Spustí mechanickou hračku (např. natahuje natahovací hračku)

24-30 MĚSÍCŮ

Napodobuje kresbu svislé čáry

Tahá za podložku, aby získal/a předmět mimo dosah

Spáruje dva stejné obrázky

Přiřadí k sobě předměty na základě jednoho kritéria (např. barvy nebo tvaru)

Přiřadí trojrozměrné předměty k odpovídajícímu tvaru (např. míč ke kruhu, knihu ke čtverci, kousek pizzy k trojúhelníku)

Pozná a pojmenuje chybějící předmět, když je odstraněn jeden ze tří předmětů (nevidí, který ze tří předmětů je odebrán)

30-36 MĚSÍCŮ

Napodobuje kresbu vodorovné čáry

Napodobuje kresbu kruhu

Napodobuje kresbu obličeje

Doplňuje do obrázku dvě chybějící části těla

Určí větší ze dvou předmětů

Přihadí obrázek na jiný obrázek stejného druhu (např. černá kočka na šedou pruhovanou kočku)

Přihadí předmět k obrázku v knize

Přihadí k sobě předměty, které mají stejnou funkci (např. hřeben-kartáč, pero-pastelka)

Ze skupiny čtyř vybere tři položky, které jsou stejné, (např. ze tří medvědů a jedné kostky určí, že tři medvědi patří k sobě)

Pracuje na náročné aktivitě nebo úkolu alespoň dvě minuty

24-36 MĚSÍCŮ

Spočítá dva až tři předměty

36-42 MĚSÍCŮ

Napodobuje kresbu kříže dvěma nebo více tahy

Seskupuje předměty podle jednoduchých kategorií (např. všechny věci, které jíme, všechna zvířata, všechny dopravní prostředky)

Určí dva předměty, které patří k sobě, když má na výběr ze tří předmětů (např. ukážeme jablko, auto, banán - vybere jablko a banán)

42-48 MĚSÍCŮ

Kopíruje jednoduché čárové kresby (např. strom, dům)

Kreslí obličej člověka

Kreslí postavu se dvěma až čtyřmi částmi (např. hlava a tělo)

Seřadí předměty podle velikosti, pokud má k dispozici pět podobných předmětů a počáteční vzor

Spojuje předmět s povoláním (např. stetoskop s lékařem)

36-48 MĚSÍCŮ

Rozumí pojmu čísla tři (např. dej mi tři míčky)

Spočítá až pět předmětů

48-54 MĚSÍCŮ

Kopíruje kresbu čtverce

Sestaví příběh ze tří obrázků s posloupností děje (např. dítě má špinavé ruce, umyje si ruce v umyvadle, osuší si ruce)

54-60 MĚSÍCŮ

Kopíruje kresbu trojúhelníku

Nakreslí postavu s detaily (např. hlavu, oči, nos, ústa, tělo, ruce, nohy)

Třídí skupiny předmětů několika různými způsoby (např. všechny, které jsou ovoce, všechny, které jsou kulaté, všechny, které nosíme)

Projevuje pevné odhodlání dokončit, co začal/a

48-60 MĚSÍCŮ

Opakuje dvě čísla v opačném pořadí (např. slyší „tři, sedm“ a má říct „sedm, tři“)

Spočítá až deset předmětů

Spojí počet předmětů v sadě se správným číslem

Pozná chybějící část obrázku (např. auto bez kol – pozná, že kola chybí)

Sestaví příběh ze čtyř obrázků s posloupností děje (např. dítě má špinavé ruce, vezme si mýdlo, opláchně se vodou, osuší si ruce)

60-72 MĚSÍCŮ

Kopíruje kresbu diamantu

Zná pravou a levou stranu

Kreslí známé předměty bez předlohy (např. ryby, auta, stromy)

Třídí objekty podle velikosti – malé, střední, velké

Uspořádá předměty podle velikosti od nejmenšího po největší, od nejnižšího po nejvyšší

PRAGMATICKÁ STRÁNKA VÝVOJE

0-3 MĚSÍCE

Když ho/ji drží pečující osoba, tělo se přizpůsobuje a uvolňuje

Zmírňuje pláč při kontaktu s dospělým

Podívá se krátce na lidi

Udrží krátký oční kontakt během interakce, jako je krmení nebo hra –
SDÍLENÁ POZORNOST

Má radost, když se k němu/ní přiblíží pečující osoba

Usmívá se nebo brouká v reakci na úsměv nebo hlas

Raději se dívá na lidi než na předměty

Když je v interakci s lidmi, zůstává déle vzhůru – SDÍLENÁ POZORNOST

Reaguje jinak na rodiče a/nebo primární pečující osoby než na jiné lidi

3-6 MĚSÍCŮ

Upřeně zírá na obličej člověka

Při kontaktu s člověkem se spontánně usmívá

Dotýká se svého obrazu v zrcadle

Sleduje očima pohybující se osobu nebo předmět (vizuální sledování)

Sleduje směr pohledu pečující osoby – dívá se na to, na co se dívá pečující
osoba – SDÍLENÁ POZORNOST

Pokouší se navázat interakci s dospělým

3-6 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Provede nějakou činnost v reakci na známé gesto (např. pohne rukama nebo nohama, když na něj/ni dospělý mávne)

Směje se při hře s předměty

Vydává zvuky, když je nadšený/á nebo nešťastný/á

6-9 MĚSÍCŮ

Projevuje strach z odloučení

Při interakci s dospělými vytváří různé výrazy obličeje

Poznává známé osoby

9-12 MĚSÍCŮ

Mračí se, když je napomenut/a

Odstrkuje nežádoucí předměty

Brání se nebo dává najevo nespokojenost s odebráním požadované hračky

Vyjadřuje emoce ke známým lidem (např. objímání, polibky, pohlazení)

Projevuje specifické preference pro některé lidi a hračky

Odchází od cizích lidí

Pláče, když rodič/pečující osoba opustí místnost

S nadšením reaguje na hravé činnosti (např. pečující osoba záměrně upustí předmět na podlahu a řekne „O-ou“) – HUMOR

9-12 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Začíná fyzicky usměrňovat chování ostatních (např. poplácáváním, taháním nebo přetahováním)

Začíná měnit chování podle emocionální reakce ostatních (např. usměje se na osobu, ta to opětuje a dítě úsměv zopakuje)

Dívá se na předměty, na které se dívá pečující osoba – SDÍLENÁ POZORNOST

12-15 MĚSÍCŮ

Směje se, když ho/ji někdo honí nebo když ho/ji najdou, když se schovává

Iniciuje interaktivní činnosti (např. zakryje oči, aby udělal/a ‚Kde je? Kuk!‘)

Vnímá psychické rozpoložení rodiče (např. rodič je šťastný, rodič je naštvaný) – TEORIE MYSLI

15-18 MĚSÍCŮ

Napodobuje činnosti dospělých (např. kříží nohy, předstírá, že čte noviny)

Vrací se ke známé osobě, pokud se přiblíží někdo cizí

Cítí se bezpečně při hře v blízkosti známých lidí

Projevuje náklonnost k panenkám nebo plyšovým zvířátkům (např. objímá je)

Přinese hračky nebo předměty, o které se dělí s ostatními

12-18 MĚSÍCŮ

Opětuje a reaguje na řeč druhé osoby očním kontaktem, hlasovou odpovědí nebo opakováním řečeného slova – SDÍLENÁ POZORNOST

Začíná si přivlastňovat některé předměty (vznikající vlastnictví)

Směje se nesmyslným situacím (např. směje se při pohledu na hrnek na tatínkově hlavě) – HUMOR

PRAGMATICKÁ STRÁNKA VÝVOJE

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

18-21 MĚSÍCŮ

Naznačuje, že má mokrou plenku/kalhoty

Obdivuje se v zrcadle

Během hry se střídá v činnostech (např. střídá se při vkládání předmětů do krabice)

21-24 MĚSÍCŮ

Poznává se na fotografiích

Nevěnuje příliš pozornosti tomu, co dělají ostatní, ale objímá, strká, tahá, vytrhává a chytá to, co mají ostatní

Snází se utěšit druhé v nesnázích (např. obejmeme je)

Chápe, že lidé jsou šťastní, když dostanou, co chtějí, a nešťastní, když to nedostanou – TEORIE MYSLI

18-24 MĚSÍCŮ

Poznává známé osoby na fotografiích (např. matku, otce, sourozence)

Směje se nesprávnému označení předmětů (např. nazývání nosu uchem) – HUMOR

Začíná projevovat vzdorovité chování

24-30 MĚSÍCŮ

Neustále vyžaduje pozornost pečující osoby

Předstírá, že telefonuje

Vybírá si oblečení a je na něj pyšný/á

Projevuje silné pocity vlastnictví

24-30 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Když je rozladěný/á, má záchvaty vzteku, ale nechá se snadno rozptýlit

Rozčiluje se, když se změní předvídatelná rutina (např. nedodržení režimu před spaním)

Začíná chápat koncept sdílení pomoci

Čeká na některé obraty, ale není důsledný/á

Raději komunikuje s ostatními než sám/sama se sebou

Uvědomuje si, že ostatní mohou mít rádi a chtít něco, co on/ona ne – TEORIE MYSLI

30-36 MĚSÍCŮ

Vyazuje povědomí o některých vnímaných nebezpečných situacích (např. doprava, pohyblivé schody, zvířata)

Mluví o raných emocionálních stavech (např. smutný, šťastný, rozzlobený) – TEORIE MYSLI

24-36 MĚSÍCŮ

Používá slova přitahující pozornost, jako je „hej“

Zahajuje konverzaci a mění téma

Mluví o tom, co se jemu/jí a ostatním líbí, co chtějí nebo co cítí – TEORIE MYSLI

Chová se bláznivě (např. je vyzván/a, aby ukázal/a na svůj nos, a on/ona ukáže na břicho) – HUMOR

Směje se kombinaci nesourodé události a použití slov (např. dojit psa) – HUMOR

36-42 MĚSÍCŮ

Začíná si hrát v malých skupinách

36-42 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Vyjadřuje preference při výběru jídla, oblečení nebo aktivit

Začíná se dělit

42-48 MĚSÍCŮ

Navrhuje střídání, ale často autoritativně řídí ostatní

Běžně se dělí

36-48 MĚSÍCŮ

Projevuje náklonnost ke známému spoluhráči

Používá více výplňových slov k potvrzení toho, co říkají ostatní (např. „Hmm“, „Dobře“, „Jo“)

Rozpozná, že posluchač nerozumí a zopakuje sdělení

Rozumí střídání a sdílení

Když mluví s mladšími dětmi, začíná měnit způsob vyjadřování (např. používá jednodušší jazyk)

Žádá o povolení

Začíná mít jasnější představu o čase a chce vědět, co se bude dít dál

Mluví o tom, co si ostatní myslí a vědí – TEORIE MYSLI

Mluví o pokročilejších emočních stavech (např. strach, překvapení, obavy) – TEORIE MYSLI

Mluví o myšlenkách a přesvědčeních a používá je k vysvětlení emocí a jednání druhých – TEORIE MYSLI

Uvědomuje si, že ostatní mají mysl a že jejich mysl může obsahovat různé informace (např. táta má velké znalosti o fotbale)

48-54 MĚSÍCŮ

Vyžívá se v pochvalách

Rozvíjí smysl pro dobro a zlo

54-60 MĚSÍCŮ

Začíná rozvíjet smysl pro spravedlnost

Motivuje ho/ji soupeření nebo soutěžení v aktivitách

48-60 MĚSÍCŮ

Hledá stálého kamaráda

Nejprve upoutá pozornost druhého dítěte, než k němu promluví

Přistupuje na rozumné kompromisy dospělého

Projevuje zájem a soucit vůči druhým

Vyjadřuje empatii (např. dítě ve škole pláče a dítě jde za ním a řekne: „Pojď si se mnou hrát, bude to zábava.“)

Chválí

Dává sliby

Používá výhrůžky a urážky

Chápe, že někdo, kdo vypadá šťastně, může být ve skutečnosti smutný –
TEORIE MYSLI

66-72 MĚSÍCŮ

Začíná se konstruktivně vyrovnávat s různými emočními stavy (např. zklamání, frustrace)

PRAGMATICKÁ STRÁNKA VÝVOJE

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

60-72 MĚSÍCŮ

Rád/a zpívá, tančí a hraje

Chce se zalíbit kamarádům

Rád/a ,komanduje' nebo říká mladším dětem, co mají dělat

Napodobuje sociální chování druhých, kteří jsou považováni za ,obdivované'

Chápe, že ostatní mají stejnou úroveň znalostí o určitém úkolu jako on/ona. Test falešných přesvědčení pomocí úlohy Sally-Anne: Sally a Anne vloží kuličku do krabice, Sally odejde a Anne kuličku vyndá a vloží ji do jiné krabice. Sally se vrátí a dítěti je položena otázka, kde bude Sally kuličku hledat. Před dosažením věku 5 let mohou děti přisuzovat Sally své vlastní přesvědčení a předpokládat, že bude hledat kuličku na novém místě. Děti starší 5 let by měly projít testem falešných přesvědčení a říct, že Sally bude hledat kuličku na původním místě – TEORIE MYSLI

GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI

GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI

Cíl

Rozvíjející

Osvojená

Datum

3-6 MĚSÍCŮ

Začíná knihy prozkoumávat tím, že do nich kousá, hází s nimi nebo s nimi různě manipuluje

Projevuje zájem o knihy s fotografiemi dětí, zvířat nebo pestré barevných předmětů

6-9 MĚSÍCŮ

Dává přednost knihám s obrázky obličejů

Věnuje pozornost obrázkům v knize až po dobu jedné minuty

9-12 MĚSÍCŮ

Pozoruje obrázky v knize, když je dospělý pojmenovává

Po krátkou dobu věnuje pozornost činnosti dospělého, který čte nebo popisuje obrázky v knize

Drží pastelku a napodobuje čmárání dospělého – PSANÍ

6-12 MĚSÍCŮ

Zajímá se o obrázky v knize a prozkoumává je

Otáčí stránky knihy s pomocí

12-15 MĚSÍCŮ

Knihy používá spíše funkčně, než aby je zkoumal/a ústy – rád/a si nechává předčítat

Na čtené příběhy reaguje hlasem a plácáním na obrázky

15-18 MĚSÍCŮ

Rád/a si s dospělým povídá a ukazuje na obrázky v knize, ale nemusí se věnovat celému příběhu, který se čte

GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI

Cíl	Rozvíjející	Osvojená	Datum
-----	-------------	----------	-------

15-18 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Ukáže na několik známých obrázků v knize, když jsou pojmenovány

Samostatně otáčí stránky v knize, obvykle několik stránek najednou

12-18 MĚSÍCŮ

Pozná známé knihy podle obalu

Podá knihu dospělému, aby ji přečetl

Spontánně čmárá – PSANÍ

18-21 MĚSÍCŮ

Samostatně zkoumá hmatové knihy

Několik minut samostatně zkoumá obrázky v knize

21-24 MĚSÍCŮ

Rád/a poslouchá jednoduché příběhy po dobu až dvou minut

Pozná, zda je obrázek v knize vzhůru nohama a otočí ho správně

Má rád/a knihy s opakováním nebo jazykovými vzory (např. „Tuze hladová housenka“)

18-24 MĚSÍCŮ

Pojmenuje nebo vydá zvuky pro některé známé obrázky (např. vidí psa a řekne „Pes“ nebo „Haf, haf“)

24-30 MĚSÍCŮ

Pět až deset minut poslouchá a prohlíží si předčítanou knihu

30-36 MĚSÍCŮ

Pozná známý příběh a vyjadřuje nesouhlas s jeho změnami

20 minut poslouchá a prohlíží si předčítanou knihu

24-36 MĚSÍCŮ

Ví, jak knihy správně otevřít a držet

Ví, že knihy mají přední a zadní stranu

Samostatně otáčí stránky jednu po druhé

Ví, jakým směrem se čtou slova v knihách

Rád/a si nechává číst oblíbené knihy stále dokola

Ukáže na běžné obrázky v knize a pojmenuje je

Má rád/a knihy, které obsahují rýmy – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

Píše kreslením a čmáráním – PSANÍ

Začíná rozlišovat mezi psaním a kreslením – PSANÍ

36-42 MĚSÍCŮ

Rozpozná tištěné nebo grafické symboly, jako jsou nápisy na restauracích, názvy na krabicích s cereáliemi nebo dopravní značky (např. vidí značku Stop a řekne „Stop/Zastav“)

42-48 MĚSÍCŮ

Předstírá čtení knih tím, že je drží, otáčí stránky a říká některá slova

Na žádost převypráví příběh s využitím některých jeho prvků (např. vypráví o postavě a některých událostech, které se v příběhu staly)

GRAMOTNOSTNÍ DOVEDNOSTI

Cíl	Rozvíjející	Osvojená	Datum
-----	-------------	----------	-------

36-48 MĚSÍCŮ

Chápe, že napsaný text obsahuje informace				
Začíná věnovat pozornost určitým napsaným znakům, jako je první písmeno jeho/jejího jména – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Přečte své jméno				
Předstírá, že čte panenkám nebo plyšákům				
Mluví o postavách v knize				
Pozná některá písmena – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Rozpozná a může říkat slova, která se rýmují (např. les – pes) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Rozpozná slova, která začínají na stejnou hlásku (např. bába, bubák, balón,..) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Vytváří shody mezi písmeny a hláskami – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Vytváří některé tvary podobné písmenům a symboly v čmáranicích, které připomínají písmena – PSANÍ				

48-60 MĚSÍCŮ

Předstírá, že čte knihu a vypráví příběh z paměti				
Pozná, kde začínají a končí slova tím, že ukazuje na slova nebo mezery mezi slovy – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Pozná některá velká a malá písmena – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Identifikuje a pojmenuje (přečte) čísla				
Předvídá příběh podle obálky knihy				

48-60 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Vyazuje určitou schopnost vytleskávat slabiky v jednoduchých slovech – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

Má rád/a slova, která začínají stejnými hláskami – aliterace (např. Malý myšák mlsně mlsal med.) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

Vytváří více shod mezi písmeny a hláskami (např. na písmeno „b“ vytváří hlásku „b“) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

Kombinuje čmáranice, některá písmena a kresbu při „psaní“ poznámek – PSANÍ

Používá více znaků připomínajících písmena než čmáranice – PSANÍ

Začíná se učit psát své jméno – PSANÍ

60-66 MĚSÍCŮ

Píše čísla od jedné do tří (tj. 1, 2, 3) – PSANÍ

Rozděluje slova vytleskáváním slov na slabiky (např. „bo-ta“ jsou dvě tlesknutí, „ba-ná-ny“ jsou tři tlesknutí) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

Určí slova, která se rýmují a rozpozná, které slovo je odlišné (např. pes-les-mrak) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

66-72 MĚSÍCŮ

Píše čísla od jedné do devíti – PSANÍ

Spojuje préuru a slabičný základ (např. /h/ a /-op/ tvoří hop)

Spojuje jednotlivé hlásky ve slově a pojmenovává je (např. slyší /h/-/o/-/p/ a řekne „hop“)

Slyší složené slovo a řekne slovo bez první nebo druhé části (např. „zeměkoule“ nyní řekni slovo bez „koule“ – řekne „země“) (do šesti let věku) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ

60-72 MĚSÍCŮ

Rozumí krátkým knihám určeným pro pětileté děti

60-72 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

Převypráví jednoduché příběhy s hlavními postavami, detaily a posloupností bez vizuálních podnětů				
Začíná ukazovat na konkrétní písmena na stránce – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Využívá různé způsoby podpory při čtení příběhu, jako je opakované čtení, kladení otázek, používání obrázků nebo využití porozumění zbytku příběhu				
Začíná přiřazovat řečená slova k psaným slovům				
Při čtení knihy opakuje a vyslovuje slova hlavních postav, děje apod				
Okamžitě rozpozná některá slova (zraková slova)				
Čte jednoduchá slova samostatně nebo ve větě				
Čte (s některými vynechanými nebo chybně přečtenými slovy) a převypráví jednoduché známé příběhy				
Lehce přečte nahlas některé věci				
Pojmenovává písmena psaná velkými a malými tiskacími písmeny – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Samostatně tvoří rýmy (např. pes-les-ves) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Určí první hlásku v řečeném slově (např. „Jaká hláska je na začátku slova balón?“ dítě odpoví „b“) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Rozděluje slova vytleskáváním slov na hlásky (např. /p/-/e/-/s/ jsou tři tlesknutí) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Vyjmenuje slova, která začínají na stejnou hlásku (např. muž-mléko-myš) – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Identifikuje nová slova pomocí shody písmen a hlásek nebo částí slov (slovní čeledi) (např. slovní čeleď ,les': ,les', a ,ík' vytvoří ,lesík', ,les' a ,ní' vytvoří ,lesní') – FONOLOGICKÉ POVĚDOMÍ				
Začíná psát různá písmena abecedy – PSANÍ				

60-72 MĚSÍCŮ

POKRAČOVÁNÍ Z PŘEDCHOZÍ STRÁNKY

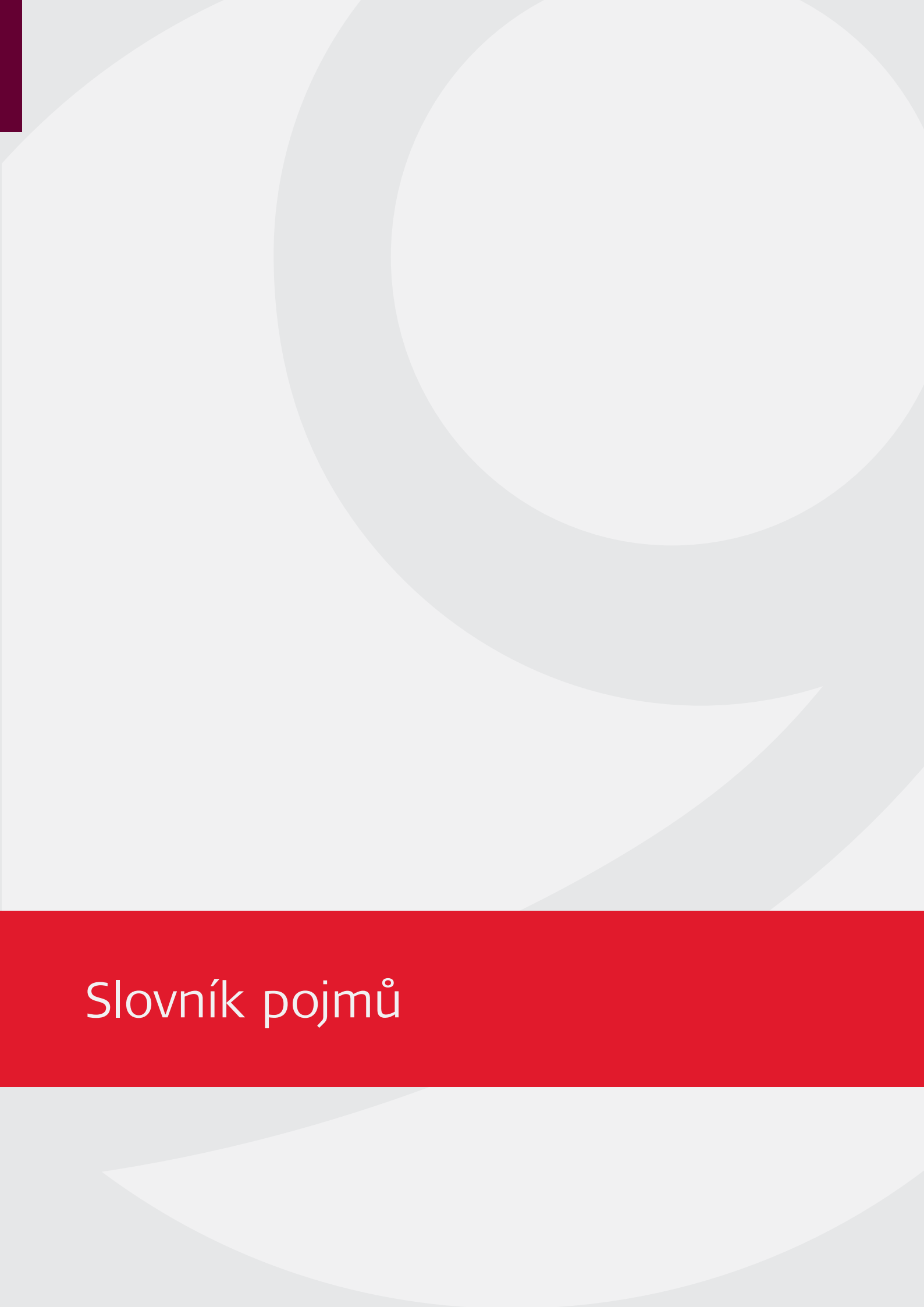
Napiše své jméno a příjmení tiskacím písmem – PSANÍ

Začíná psát některá slova tak, jak znějí, ale pravopis nemusí být správný (např. babyčka místo babička)

Správně píše často používaná slova – PSANÍ

Snaží se používat interpunkci a psát velká písmena – PSANÍ

Nakreslí obrázek a napíše k němu slova – PSANÍ

Slovník pojmů

Slovník pojmu

Řeč přizpůsobena dítěti: řečové vzorce používané rodiči nebo pečujícími osobami při komunikaci s malými dětmi, zejména kojenci, obvykle se zjednodušenou slovní zásobou, melodickým tónem, opakovanými otázkami a pomalým nebo rozvážným tempem; nazývaná také jako dětská řeč.

Broukání: stádium vývoje řeči, kdy se primitivní pohyby artikulačních orgánů – rtů a jazyka – více koordinují s fonací a začínáme slyšet zvuky podobné souhláskám, i když ještě nejsou plně zformované.

Souhláskové shluky: skupina souhlásek, které nemají žádnou samohlásku, například /pl/.

Dvojhláska: zvuk vzniklý spojením dvou samohlásek v jedné slabice, kdy zvuk začíná jako jedna samohláska a přechází k druhé, například „auto“.

Dialog: souvislá řeč; jazyková jednotka, jako je rozhovor nebo příběh.

Ucelená dějová struktura: vyprávění, které obsahuje ústřední postavu a logický sled událostí.

Gesto/Gestikulace: forma neverbální komunikace, při které pohyby těla vyjadřují myšlenku, význam nebo záměr; zahrnuje pohyby rukou, obličeje nebo jiných částí těla.

Napodobuje: kopíruje, reprodukuje nebo opakuje gesta nebo řeč nějaké osoby.

Hromadění nesouvisejících myšlenek: vyprávění, které je souborem nesouvisejících myšlenek; téma diskuse se často mění a k propojení příběhu nejsou použity kohezní prostředky.

Iniciuje: je původcem nebo začíná gesto nebo řeč.

Srozumitelný/á: řeč, které jde rozumět.

Intonace: variace výšky hlasu při mluvení, která neslouží k rozlišení slov; místo toho se používá k řadě funkcí, jako je naznačení otázek, postojů a emocí mluvčího; stoupání a klesání hlasu při mluvení.

Žargon: nesrozumitelné řetězce řečových zvuků s intonačními vzorci podobnými dospělým s některými srozumitelnými skutečnými slovy; dítě verbálně komunikuje tak, že vydává řadu zvuků podobných řeči, které vyvolávají dojem rozhovoru, ale které nedávají žádný smysl.

Klíčová slova: ústřední slova sdělení, která obsahují důležité informace pro jeho pochopení; označují se také jako kritické prvky.

Lokalizovat: označuje schopnost posluchače určit místo nebo původ zachyceného zvuku co se týče směru a vzdálenosti.

Průměrná délka výpovědi (Mean Length of Utterance –MLU): měřítko jazykové produktivity u dětí; vypočítá se tak, že se shromáždí 50 až 100 výpovědí pronesených dítětem a počet slov (v angličtině morfémů) se vydělí počtem výpovědí. V českém jazyce se nejedná o standardizovaný test.

Slovesa vyjadřující mentální stav: slovesa jejichž význam souvisí s chápáním, objevováním, přemýšlením, plánováním nebo rozhodováním.

Morfém: nejmenší gramatická významová jednotka v jazyce.

Vyprávění: jakákoli zpráva o souvisejících událostech nebo příběh, skutečný nebo vymyšlený, prezentovaný v posloupnosti mluvených slov.

Slovník pojmů

Prétura a slabičný základ: fonologické jednotky mluvené slabiky, které se obvykle dělí na dvě části: prétura, která se skládá z počáteční souhlásky nebo souhláskového shluku, který předchází první samohlásku ve slově (tzv. jádro) a slabičného základu, který se skládá z jádrové samohlásky a následující souhlásky ve slabice.

Foném: nejmenší zvuková jednotka, která odlišuje jedno slovo od druhého.

Fonologický proces: vzorce zvukových chyb, které typicky se vyvíjející děti používají ke zjednodušení řeči dospělých.

Reflexivní: mimovolní reakce na podněty, jako je zvuk, dotyk, světlo a poloha těla.

Rezonance: proces, při kterém se zvýrazňuje barva a/nebo intenzita fonace díky dutinám vyplněným vzduchem, kterými prochází na cestě k vnějšímu vzduchu; může být orální nebo nazální.

Senzomotorické zkoumání: způsob, jakým si dítě rozvíjí porozumění světu prostřednictvím pokusů a omylů s využitím svých smyslů a činností; využívání smyslových vjemů a motorických činností k poznávání a pochopení světa.

Zraková slova: běžně používaná slova, která si malé děti pamatují jako celek zrakem, aby je mohly automaticky rozeznat v napsané podobě, aniž by musely používat nějaké strategie k dekodování.

Spontánní: dějící se nebo prováděné bez povzbuzení, pobízení nebo nucení.

Pokyn: konkrétní slovní instrukce nebo příkaz pro dovednost nebo úkol, na který má dítě reagovat; může být jednokrokový, dvoukrokový nebo vícekrokový.

Telegrafická řeč: projev, v němž jsou k vyjádření myšlenek použita pouze nejdůležitější obsahová slova, zatímco gramatická funkční slova jsou často vynechána; projev, v němž jsou slova uspořádána v pořadí, které dává smysl, a který obsahuje téměř všechna podstatná jména a slovesa.

Neucelená dějová struktura: vyprávění, které neobsahuje ústřední postavu; je to sled událostí, které jsou logicky propojeny nebo mají vztah příčiny a následku.

Různorodé žvatlání: je neopakující se žvatlání, které se skládá z různých zvuků a slabikových řetězců.

Slovní argumentace: schopnost konstruktivního myšlení, nikoli pouze porozumění slovní zásobě; konkrétně se týká složitějších myšlenkových úloh, jako je analýza, syntéza a hodnocení textu nebo řečených informací.

Verbální: vyjadřované formou mluvených slov.

Vokalizuje: slovní projev, který se nepovažuje za slovo.

Přibližná podoba slov nebo skutečná slova: verbalizace, která je přibližnou podobou skutečného slova; vyjádření pro slovo, které se používá konzistentně ve správném kontextu a má fonemickou stabilitu.

Slovní čeledi: skupiny slov, které mají společný kořen; mají v sobě některé stejné kombinace písmen; vznikají odvozováním pomocí přípon a předpon. Částečně se také obměňuje hlásková podoba jejich společného základu. Např. chodit: chodník, chodec.

Seznam použité literatury

Seznam použité literatury

- Astington, J. W. & Baird, J. A. (2005). Introduction: Why language matters. In J. W. Astington & J. A. Baird (Eds.). *Why language matters for theory of mind* (pp. 3–25). Oxford: Oxford University Press.
- Astington, J. W. & Pelletier, J. (2005). Theory of mind, language, and learning in the early years: Developmental origins of school readiness. In D. B. Homer & C. Tamis-LeManda (Eds.). *The development of social cognition and communication*, pp. 205–230. Mahwan, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Beck, I., McKeown, M. & Kucan, L. (2002). *Bringing words to life*. New York, NY: The Guilford Press.
- Bleile, K. (1995). *Manual of Articulation and Phonological Disorders*. San Diego, CA: Singular Publishing Group, Inc.
- Bloom, L. (1970). *Language development: Form and function in emerging grammars*. Cambridge: MIT Press.
- Bowen, C. (1998). *Developmental phonological disorders. A practical guide for families and teachers*. Melbourne: ACER Press.
- Bracken, B. A. (2006). *Bracken Basic Concept Scale. Receptive (BBCS-3:R)*. 3rd Edition. Pearson.
- Brazelton, T. & Sparrow, J. (2006). *Touchpoints: Birth to Three Your Child's Emotional and Behavioral Development*. Cambridge: De Capo Press.
- Brooks, M. & Hartung, D. (2002). *Speech and Language Handouts Resource Guide*. 2nd Edition, Austin: PRO-ED.
- Brown, R. (1973). *A first language: The early stages*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bruner, J. (1984). Vygotsky's zone of proximal development: The hidden agenda. *New Directions for Child and Adolescent Development*, (23), 93–97.
- Bzoch, K. R. & League, R., et al (2003). *The Bzoch-League Receptive-Expressive Emergent Language Scale*. 3rd Edition. Austin: PRO-ED.
- Casby, M. W. (2003). Developmental Assessment of Play A Model for Early Intervention. *Communication Disorders Quarterly*, 24(4), 175–183.
- Chamberlain, C. E. (1999). *The source for down syndrome*. East Moline: LinguiSystems.
- Dunn Klein, M. (1990). *Parent Articles for Early Intervention*. Tuscon: Communication Skill Builders.
- Erber, N. P. (1982). *Auditory training*. Alexander Graham Bell Association for the Deaf. Washington DC.
- Ertmer, D. J., Young, N. M. & Nathani, S. (2007). Profiles of Vocal Development in Young Cochlear Implant Recipients. *Journal of Speech Language and Hearing Research*. 2007 Apr; 50(2): 393–407.
- Flahive, L. & Lanza, J.R. (2008). *LinguiSystems Guide to Communication Milestones*. East Moline: LinguiSystems, Inc.
- Flipsen, P., Jr. (2006). Measuring the intelligibility of conversational speech in children. *Clinical Linguistics & Phonetics*. 20(4), 202–312.
- Gard, A., Gilman, L. & Gorman, J. (2012) *Speech and Language Development Chart*. 3rd Edition. Austin: PRO-ED.

Seznam použité literatury

- Goldman, R. & Fristoe, M. (2000). Goldman-Fristoe Test of Articulation (GFTA-2). 2nd Edition. Circle Pines: MN, American Guidance Service, Inc.
- Grunwell, P. (1997). Natural phonology. In M. Ball & R. Kent (Eds.). The new phonologies: Developments in clinical linguistics. San Diego: Singular Publishing Group, Inc.
- Hedge, M.N. (2001). Pocket Guide to Assessment in Speech-Language Pathology. 2nd Edition. San Diego: Singular.
- Hughes, F. P. (Eds.). (2009). Children, play, and development. CA: SAGE Publications, Inc.
- Lahey, M. (1988). Bloom & Lahey Language Chart: Language Disorders and Language Development. New York: Macmillan Publishing Co, pp. 186-7.
- Linder, T. (2008). Transdisciplinary Play-Based Assessment. A Functional Approach to Working with Young Children. 2nd Edition (TPBA2). Baltimore: Paul H. Brookes Publishing Co.
- Ling, D. (2002). Speech and the hearing-impaired child: Theory and practice. Alexander Graham Bell Association for the Deaf. Washington DC.
- McDonald, J.D. & Blott, J.P. (1974). Environmental language inter-rules, context, and generalization. Journal of Speech and Hearing Disorders 39:244-256.
- McLean, J. & McLean, L. (1999). How children learn language. San Diego: Singular Publishing Group, p. 165.
- McLean, J. & Snyder-McLean, L. (1978). A transactional approach to early language training: Derivation of a model system. Columbus: Charles E. Merrill.
- McLeod, S., & Bleile, K. (2003, November). Neurological and developmental foundations of speech acquisition. Presented at the American Speech-Language-Hearing Association Convention, Chicago, IL.
- McLeod, S. & Crowe, K. (2014). When are speech sounds learned? A cross-linguistic systematic review. Presented at the American Speech-Language-Hearing Association Convention, Orlando, FL.
- Nathani, S., Ertmer, D. J., & Stark, R. E. (2006). Assessing vocal development in infants and toddlers. Clinical Linguistics & Phonetics, 20(5), 351-369.
- Northern, J. L. & Downs, M. P. (2002). Hearing in Children. Baltimore, MD: Lippincott Williams & Wilkins.
- Oller, D.K. (1980). The emergence of the sounds of speech in infancy. In: Yeni-Komshian G, Kavanagh J, Ferguson CA, editors. Child Phonology, Volume 1, Production. New York: Academic Press; pp. 93-112.
- Owens, R. E. (2011). Language development: An introduction 8th Edition. Boston: Pearson/Allyn and Bacon.
- Parten, M. B. (1932). Social participation among pre-school children. The Journal of Abnormal and Social Psychology, 27(3), 243.
- Pelletier, J. (2006). Relations among theory of mind, metacognitive language, reading skills and story comprehension in L1 and L2 learners. In Antonietti, A.; Liverta-Sempio, O. (Eds.) Theory of Mind and language in developmental contexts. pp. 77-92, New York: Springer US.
- Pena-Brooks, A. & Hedge, M.N. (2007). Assessment and treatment of articulation and phonological disorders in children. 2nd Edition. Austin: PRO-ED.

Seznam použité literatury

Peterson, C. C., Wellman, H. M. & Liu, D. (2005). Steps in Theory of Mind Development for Children With Deafness or Autism. *Child Development*, 76(2), 502-517.

Peterson, C. C., Wellman, H. M. & Slaughter, V. (2012). The mind behind the message: Advancing theory of mind scales for typically developing children, and those with deafness, autism, or Asperger syndrome. *Child Development*, 83(2), 469-485.

Piaget, J. (1959). *The language and thought of the child* (Vol. 5). New York: Psychology Press.

Retherford, K. (2003). *Normal Development A Database of Communication and Related Behaviors Birth to 12+ Years*. 2nd Edition. Eau Claire: Thinking Publications.

Rossetti L. M. (2006). *The Rossetti Infant-Toddler Language Scale: A Measure of Communication and Interaction*. EastMoline: LinguiSystems, Inc.

Sander, E. K. (1972). When are speech sounds learned? *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 37(1), 55-63.

Schuyler, V. & Sowers, J. (1998). *Parent-Infant Communication: A family-centered curriculum* 4th Edition. Hillsboro: Butte Publications, Inc.

Scott, J. (2004). *Early developmental milestones. Checklists for Observing & Measuring a Child's Development*. Greenville: Super Duper Publications.

Stahl, S. A. (1999). *Vocabulary development*. Brookline: Brookline Books.

Stark, R.E., Bernstein, L.E. & Demorest, M.E. (1993). Vocal communication in the first 18 months of life. *Journal of Speech and Hearing Research*. Vol. 36:548-558.

Templin, M. (1957). *Certain language skills in children: Their development and interrelationships*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.

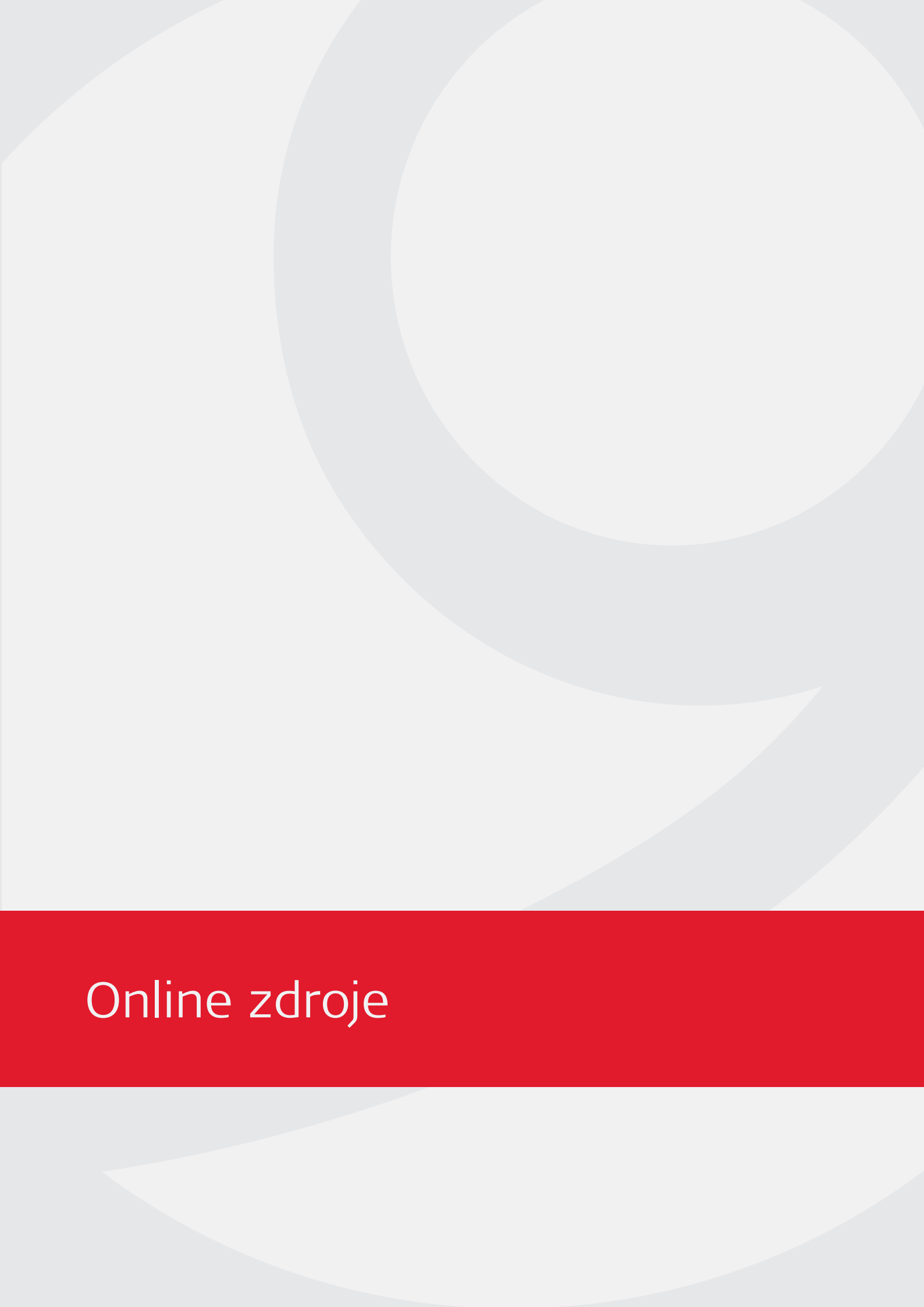
Tuohy, J., Brown, J., Mercer-Moseley, C. & Walsh, L. (Eds.) (2005). *St. Gabriel's Curriculum for the Development of Audition, Language, Speech, Cognition* 2nd Edition. Castle Hill, NSW Australia: Saint Gabriel's School for Hearing Impaired Children.

Wellman, B., Case, I., Mengert, I., & Bradbury, D. (1931). Speech sounds of young children. *University of Iowa Study, Child Welfare*, 5(2), 1-82.

Wellman, H. M. & Liu, D. (2004). Scaling of theory of mind tasks. *Child Development*, 75(2), 523-541.

Wellman, H. M. & Peterson, C. C. (2013). Theory of Mind, development, and deafness. In Baron-Cohen, S., Tager-Flusberg, H. & Lombardo M. V. (eds) *Understanding other Minds: Perspectives from Developmental Social Neuroscience*. Oxford: Oxford University Press, pp. 51-71.

Wilkes, E. (1999). *Cottage Acquisition Scales for Listening, Language & Speech (CASLLS)*. San Antonio: Sunshine Cottage School for Deaf Children.

Online zdroje

Online zdroje

American Speech-Language-Hearing Association (ASHA). Retrieved from

<http://www.asha.org/uploadedFiles/Getting-Your-Child-Ready-Reading-and-Writing.pdf>

<http://www.asha.org/public/speech/development/>

<http://www.asha.org/public/speech/development/chart.htm>

<http://www.asha.org/public/speech/development/communicationdevelopment.htm>

<http://www.asha.org/uploadedFiles/Build-Your-Childs-Skills-Kindergarten-to-Second-Grade.pdf>

<http://www.asha.org/public/hearing/Pure-Tone-Testing>

Developmental Milestones - FIRST YEARS – Birth to 8 Years. Retrieved from

<http://firstyears.org/miles/chart.htm>

Developmental Timeline. Retrieved from

<http://www.parentingcounts.org/information/timeline> on 20/10/2016.

Elimination of Phonological Processes. Retrieved from

<http://www.speech-language-therapy.com/>

"Learn the Signs. Act Early." Retrieved from

<http://www.cdc.gov>

Literacy Development: Ages & Stages. Retrieved from

<http://firstyears.org/miles/reading-miles.pdf>

NCHAM: Pediatric Diagnostic Audiology. Retrieved from

<http://infanthearing.org/Audiology/index.html>

Phonological Pattern Suppression by Age. Retrieved from

<https://www.linguisystems.com/pdf/200908/Phonological%20Pattern%20Suppression%20By%20Age.pdf>

Phonological Processes. Retrieved from

<http://www.speech-language-therapy.com/>

Sentence Structure: Learn about the four types of sentences! Retrieved from

www.english-grammar-revolution.com/sentence-structure.html

Poznámky

MED-EL GmbH Niederlassung Wien
office@at.medel.com

MED-EL Deutschland GmbH
office@medel.de

MED-EL Deutschland GmbH
Büro Berlin
office-berlin@medel.de

MED-EL Deutschland GmbH
Office Helsinki
office@fi.medel.com

MED-EL Unità Locale Italiana
ufficio.italia@medel.com

VIBRANT MED-EL
Hearing Technology France
office@fr.medel.com

MED-EL BE
office@be.medel.com

MED-EL GmbH Sucursal España
office@es.medel.com

MED-EL GmbH Sucursal em Portugal
office@pt.medel.com
MED-EL UK Ltd

MED-EL UK Head Office
office@medel.co.uk

MED-EL UK London Office
office@medel.co.uk

MED-EL Corporation, USA
implants@medelus.com

MED-EL Latino America S.R.L.
medel@ar.medel.com

MED-EL Colombia S.A.S.
Office-Colombia@medel.com

MED-EL Mexico
Office-Mexico@medel.com

MED-EL Middle East FZE
office@ae.medel.com

MED-EL India Private Ltd
implants@medel.in

MED-EL Hong Kong
Asijsko-pacifické ústředí
office@hk.medel.com

MED-EL Philippines HQ
office@ph.medel.com

MED-EL China Office
office@medel.net.cn

MED-EL Thailand
office@th.medel.com

MED-EL Malaysia
office@my.medel.com

MED-EL Singapore
office@sg.medel.com

MED-EL Indonesia
office@id.medel.com

MED-EL Korea
office@kr.medel.com

MED-EL Vietnam
office@vn.medel.com

MED-EL Japan Co., Ltd
info@medel.co.jp

MED-EL Liaison Office Australasia
office@au.medel.com

MED-EL Medical Electronics
Fürstenweg 77a | 6020 Innsbruck, Austria | office@medel.com

medel.com

